

Tuomas Heinonen

**Case: koronan aiheuttaman etäopetuksen vaikutukset
opiskelijoiden kokemukseen hyvinvoinnista
ammattillisessa koulutuksessa**

Koulutusteknologian pro gradu -tutkielma

9. kesäkuuta 2021

Jyväskylän yliopisto

Informaatioteknologian tiedekunta

Tekijä: Tuomas Heinonen

Ohjaaja: Leena Hiltunen

Työn nimi: Case: koronan aiheuttaman etäopetuksen vaikutukset opiskelijoiden kokemukseen hyvinvoinnista ammatillisessa koulutuksessa

Title in English: Case study: The Effects of distance learning on the well-being of students in vocational education during COVID-19

Työ: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: 79+4

Tiivistelmä: Koronapandemia aiheutti pitkän etäopetusjakson ammatillisessa koulutuksessa. Tässä tutkimuksessa kartoitettiin opiskelijoiden opintojen sujumista ja opiskelijoiden hyvinvointia tapaustutkimuksella maaliskuussa 2021 yli vuoden jatkuneen etäopetusjakson jälkeen. Tutkimuksessa kerättiin tiedot verkossa olleella kyselylomakkeella Gradia Jyväskylän auto-, sähkö-, ict- ja logistiikka-alojen opiskelijoilta (N=215). Kyselyn vastausprosentti oli 17,7 %. Opiskelijoiden hyvinvointi jakautui epätasaisesti. Runsas puolet opiskelijoista määritteli itsensä hyvinvoiviksi ja kolmasosa piti itseään väsyneinä sekä uupuneina. Puolet opiskelijoista ilmoitti, että heidän opintonsa olivat edenneet suunnitellusti. Motivatio-ongelmat nousivat esiin merkittävänä haasteena etäopiskelun sujumiselle. Opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opintojen etenemisen välillä oli erittäin merkitsevä riippuvuus. Hyvinvoivien opiskelijoiden opinnot olivat edenneet selvästi paremmin. Koulutehtävien kanssa apua tarvitsi vajaa viidesosa vastanneista ja jaksamiseensa apua tarvitsi 13,5 % vastaajista. Jaksamiseen apua tarvinneista suuri osa tarvitsi apua myös koulutehtäviin. Mitä suurempi avun tarve opiskelijalla oli, sen vaikeampi hänen oli pyytää apua. Avun pyytämisen vaikeus oli tässä tutkimuksessa kasvanut moninkertaiseksi aikaisempaan koronaa edeltäneeseen tutkimukseen verrattuna.

Avainsanat: Etäopetus, hätäetäopetus, ammatillinen koulutus, korona, hyvinvointi

Abstract: Covid-19 pandemic caused a long period of distance learning in the vocational education. This research thesis aims to clarify the progress of the studies and the wellbeing

of the students in a case study during March 2021 after more than one year of distance learning. The data was collected from Gradia Jyväskylä vocational education students (N=215) using a survey. The response rate was 17,7 %. The wellbeing of the students was distributed unevenly. A little over half of the students considered themselves to be well and one third regarded themselves as tired and exhausted. Half of the students said that their studies had progressed as planned. Motivational challenges were a significant problem for distance learning. There was a very significant correlation between the wellbeing of the student and how his studies progressed. Those students who were coping well also did much better at school. One 5th of the students needed help for their school assignments and 13,5 % needed help for coping with the challenges the situation caused them. Most of those students who needed help for coping needed it also for their school assignments. The greater the need for help the student had the more difficult it was for him to ask for it. The difficulty of asking for help had multiplied when compared to a study that was conducted before covid-19.

Keywords: Distance learning, e-learning, Emergency distance learning, vocational education, corona, covid-19, wellbeing

Kuviot

Kuvio 1.	Oppilaitosten johdon arvio siitä miten suurella osalla opiskelijoista etäopetus sujuu hyvin (AMKE 2020a).....	12
Kuvio 2.	Oppilaitosten johdon arvio siitä miten suurella osalla opiskelijoista opinnot alkoivat hyvin syksyllä 2021 (AMKE 2020c)	13
Kuvio 3.	Opiskelijoiden hyvinvointi.....	33

Taulukot

Taulukko 1.	Gradia Jyväskylän tiloissa samanaikaisesti olleiden opiskelijoiden määrä.	8
Taulukko 2.	Tutkimuskysymysten jakautuminen eri aiheisiin.....	30
Taulukko 3.	Opintojen aloitusvuosi (N=215)	32
Taulukko 4.	Miten koronatilanne vaikuttaa hyvinvointiisi? (N=215).....	34
Taulukko 5.	Miten voit ja oletko saanut kurssien tehtävät palautettua sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä? (N=215)	34
Taulukko 6.	Oletko yksinäinen? (N=215).....	35
Taulukko 7.	Miten usein koet itsesi yksinäiseksi? (N=215)	36
Taulukko 8.	Miten voit ja oletko yksinäinen (N=215).....	37
Taulukko 9.	Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä? (N=215)	38
Taulukko 10.	Syitä siihen, että tehtäviä ei palautettu aikataulussa (N=215)	38
Taulukko 11.	Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti? (N=215).....	39
Taulukko 12.	Lähiopetuksen määrä (N=215).....	40
Taulukko 13.	Opintojen aloitusvuosi ja lähiopetuksen määrä (N=215).....	41
Taulukko 14.	Etäopiskeluun käytetty aika – tekemistä viikossa on... (N=215).....	41
Taulukko 15.	Etäopiskeluun käytetty aika ja miten voit? (N=215)	42
Taulukko 16.	Etäopiskelun suurimmat haasteet (N=215).....	43
Taulukko 17.	Mitä ajattelet etäopiskelusta? (N=215)	44
Taulukko 18.	En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa ja ovatko opintosi edenneet suunnitellusti? (N=215)	46
Taulukko 19.	Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa ja etäopiskelu ei sovi minulle yhtään. (N=215)	47
Taulukko 20.	Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa ...? ja haluaisin opiskella etäopiskeluna osan kursseista korona-ajan jälkeen. (N=215).....	48
Taulukko 21.	Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten?	49
Taulukko 22.	Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten ja ovatko opintosi edenneet suunnitellusti? (N=215)	49
Taulukko 23.	Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten ja miten voit?.....	50
Taulukko 24.	Opettajan kuunteleminen etäopetustunnilla (N=215)	51
Taulukko 25.	Opettajan kuunteleminen etäopetustunnilla ja miten voit? (N=215)	52
Taulukko 26.	Osallistun keskusteluun tai vastaan opettajan kysymyksiin (N=215).....	52

Taulukko 27. Tarvitsetko apua koulutehtävien tekemiseen ja tarvitsetko apua jaksamiseesi? (N=215).....	54
Taulukko 28. Oletko itse ollut yhteydessä opettajiin, ryhmänohjaajaan, opoon, erityisopettajaan tai muuhun henkilökunnan jäseneseen tarvittaessa? (N=215).....	55
Taulukko 29. Avun pyytämisen helppous omiin huoliin (N=215)	55
Taulukko 30. Avun pyytäminen omiin huoliin ja Miten voit? (N=215).....	56
Taulukko 31. Avun pyytäminen omiin huoliin ja Tarvitsetko apua jaksamiseesi? (N=215).....	56
Taulukko 32. Avun pyytäminen omiin huoliin ja Oletko ollut itse yhteydessä opettajiin... tarvittaessa? (N=215).....	57
Taulukko 33. Avun pyytämisen helppous opiskeluun liittyviin huoliin (N=215)	58
Taulukko 34. Opiskeluun liittyvä huoli ja tarvitsetko apua koulutehtävien tekemiseen (N=215).....	59
Taulukko 35. Opiskeluun liittyvä huoli ja ovatko opintosi edenneet suunnitellusti (N=215).....	59
Taulukko 36. Avun pyytäminen opiskeluun liittyviin huoliin ja oletko ollut itse yhteydessä opettajiin... tarvittaessa? (N=215).....	60
Taulukko 37. Avun pyytämisen helppous opiskelukaverin pahaan oloon (N=215)	61
Taulukko 38. Avun pyytämisen helppous kotona oleviin ongelmiin (N=215).....	61
Taulukko 39. Avun pyytämisen helppous tulosten erot Karvi 2018 ja tämä tutkimus (N=215).....	68

Sisältö

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Ammatillinen koulutus	2
1.2	Koronapandemian aiheuttamat opetusjärjestelyt Gradiassa	3
1.2.1	Koronatilanne kevätlukukaudella 2020 Gradiassa	4
1.2.2	Koronatilanne syyslukukaudella 2020 Gradiassa.....	5
1.2.3	Koronatilanne kevätlukukaudella 2021 Gradiassa	6
1.3	Tutkimusraportin rakenne.....	8
2	TEORIA	10
2.1	Koronan vaikutukset oppimiseen.....	10
2.2	Etäopetus.....	15
2.2.1	Hyvän etäopetuksen ominaispiirteet	16
2.2.2	Millainen opiskelija menestyy etäopetuksessa?	18
2.2.3	Hätäetäopetus	18
2.3	Motivaation merkitys.....	20
2.4	Hyvinvointi oppimisen perusedellytyksenä.....	22
2.5	Yksinäisyys hyvinvoinnin ja oppimisen haasteena	25
2.6	Kooste	25
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	27
3.1	Tutkimuksen tavoitteet, lähtökohdat ja relevanssi.....	28
3.2	Tutkimuskysymykset	28
3.3	Tutkimusasetelma, menetelmät ja aineiston hankinta	29
3.4	Analysointimenetelmät	30
3.5	Tapaustutkimuksen luotettavuuden arviointi.....	31
4	TULOKSET	32
4.1	Hyvinvointi	32
4.2	Yksinäisyys	35
4.3	Opintojen sujuminen.....	37
4.4	Etäopetus.....	39
4.5	Avun tarvitseminen ja pyytäminen	53
4.5.1	Avun tarvitseminen	53
4.5.2	Avun pyytäminen tarvittaessa	54
4.5.3	Avun pyytämisen helppous omiin huoliin.....	55
4.5.4	Avun pyytämisen helppous opiskeluun liittyviin huoliin.....	58
4.5.5	Avun pyytämisen helppous opiskelukaverin pahaan oloon	61
4.5.6	Avun pyytämisen helppous kotona oleviin ongelmiin	61
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	63
5.1	Miten opinnot etenivät koronan aiheuttamassa etäopetuksessa?	63
5.2	Mitkä olivat koronan aiheuttaman etäopetuksen suurimmat haasteet?.....	64
5.3	Miten opiskelijat voivat koronan aiheuttaman etäopetuksen aikana?.....	66

5.4	Minkälainen oli opiskelijoiden avuntarve koronan aiheuttaman etäopetuksen aikana?.....	67
5.5	Tutkimuksen luotettavuus.....	69
5.6	Jatkotutkimusteemat	70
LÄHTEET		72
LIITTEET		80
A	Kyselylomake	80

1 Johdanto

Koronapandemia aiheutti koulujärjestelmälle pikaisen ja ainutlaatuisen muutoksen lähiope-
tuksesta etäopetukseen. Poikkeusjärjestelyt aiheuttivat osalle kaikkien kouluasteiden oppi-
joista haasteita, koska opiskeluvalmiudet eivät olleet etäopetuksen asettamien vaatimusten
tasolla. Tilanne johti siihen, että suuri osa oppijoista kuormittui opintojensa takia. (Goman
ym. 2021, 3–4)

Tuen tarve lisääntyi etäopetuksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa, eivätkä oppilaitokset
kyenneet kaikilta osin siihen vastaamaan. Lähiope-
tuksen puute lisäsi tuen tarvetta entises-
tään niillä oppijoilla, joilla oli haasteita opintojen etenemisessä jo ennen pandemiaa. Opis-
keluhuollon järjestämisessä oli myös paikoin haasteita eri kouluasteilla. Kotoa saadun tuen
merkitys kasvoi perusopetuksessa ja toisella asteella etäopetuksen aikana. Kodin tarjoaman
tuen erot myös lisäsivät oppijoiden välistä eriarvoisuutta. (Goman ym. 2021, 3–4)

Etäopetuksen onnistuminen vaatii siihen osallistuvilta hyviä oppimis- ja opiskeluvalmiuk-
sia. Oppijoiden itseohjautuvuudessa ja opiskelutaidoissa oli kuitenkin puutteita etäopetuk-
sen aikana sekä perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa että ammatillisessa koulutuksessa ja
se huononsi monen oppimistuloksia. Osa oppijoista koskettaneet elämänhallinnan ongel-
mat, oppimiseen liittyvät vaikeudet sekä kotien tarjoamat erilaiset mahdollisuudet etänä
opiskeluun kasvattivat oppimistuloksien eroja entisestään. (Goman ym. 2021, 4)

Osa oppijoista sopeutui etäopetukseen hyvin kaikilla kouluasteilla. He osasivat aktiivisesti
hakea tukea ja ohjausta. Hyvin sopeutuneet nauttivat ajasta ja paikasta riippumattomasta
opiskelusta (Goman ym. 2021, 4). Koronapandemia ja tautitilanteen nopeat sekä ennakoii-
mattomat muutokset heikensivät kaikkien hyvinvointia lisäämällä ahdistusta ja stressiä
(Šakan, Žuljevic ja Rokvić 2020,11).

Aloite tämän tutkimuksen tekemiseen tuli oppilaitoksen tutkimukseen osallistuneiden alo-
jen hyvinvointiryhmältä. Oppilaitoksessa oli tehty koronapandemian aiheuttaman etäope-
tuksen aikana kyselyitä jo ennen tätä tutkimusta, mutta ne olivat keskittyneet enemmän
selvittämään etäopetuksessa käytettyjä välineitä ja opiskelijoiden mielipiteitä rajoituksista
ja opetusjärjestelyistä. Tutkimuksen tavoitteena on keskittyä syvällisemmin opintojen ete-

nemisen ja opiskelijoiden hyvinvoinnin selvittämiseen. Tätä tutkimusta aloitettaessa ainakin osaa opiskelijoista koskenut etäopetus oli yhtäjaksoisesti kestänyt jo vuoden ajan.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa hyödyllistä tietoa koronapandemian aiheuttaman pitkän etäopetusjakson onnistumisesta. Opetuksen kehittäminen ei kuitenkaan ole tutkimuksen tavoitteena. Opiskelijoiden hyvinvointia tutkitaan tärkeänä oppimista mahdollistavana tekijänä (Ryan ja Deci 2017, 242). Tutkimuksen kohteena ovat myös opintojen eteneminen, etäopetuksen haasteet sekä opiskelijoiden avuntarve. Tutkimuksen näkökulma on opiskelijan näkökulma eli opiskelijat kertovat itse kyselylomakkeeseen vastaamalla, miten etäopetus on heidän kohdallaan toiminut ja miten opinnot ovat sujuneet. Tutkimuksen kohteena ovat ammatillisen koulutuksen opiskelijat.

1.1 Ammatillinen koulutus

Laki ammatillisesta koulutuksesta (2017/513) määrittää, että ammatillisen koulutuksen tehtävänä on kehittää ammatillista osaamista. Ammatillisia tutkintoja suoritettaessa ammattitaito ja osaaminen osoitetaan näytöissä tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa. Taidot syntyvät toistoilla ja käsin tekemällä (Lonka 2014, 35).

Perinteinen taitojen oppimisen teoria jakaa kehittymisen kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisenä on kognitiivinen vaihe, jossa haetaan tietoa ja opitaan säännöt. Opettaja voi tässä vaiheessa kertoa, miten osavaiheet pitäisi tehdä ja näyttää mallisuorituksen. Toisessa eli assosiatiivisessa vaiheessa sääntöjä harjoitellaan erilaisten käytännön harjoitusten avulla, osasuorituksista pikkuhiljaa suuremmiksi kokonaisuuksiksi kasvattaen. Kolmannessa, autonomisessa vaiheessa tekeminen alkaa automatisoitua niin, että tiedot ja taidot nivoutuvat toisiinsa. Tekijän ei enää tarvitse tietoisesti säädellä toimintaansa tavanomaisissa tilanteissa, vaan tekeminen onnistuu rutiininomaisesti. (Lonka 2014, 35–36)

Työelämässä oppiminen on olennainen osa ammatillisen tutkinnon suorittamista. Työelämässä oppiminen tapahtuu joko koulutussopimuksella tai oppisopimuksella. Osaamista hankitaan ja kehitetään työpaikalla käytännön työtehtäviä tekemällä. Näytössä opiskelija osoittaa käytännön työtehtäviä tekemällä, miten hyvin hän on saavuttanut tutkinnon perusteissa määritellyn ammattitaidon. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017/513)

Korona vaikeutti merkittävästi ammatillisessa koulutuksessa tärkeää työelämässä oppimista. Suomen Ammattiin Opiskelevien Liiton ja Suomen Opiskelija-Allianssin ammatillista perustutkintoa opiskeleville toteutettu kysely paljasti, että kevään 2020 aikana vastaajista 41,9 % oli joutunut keskeyttämään työssäoppimisensa (Sakki 2020). Alkusyksyn 2020 tilanne oli parempi kevääseen verrattuna, mutta heikkeni sen jälkeen (AMKE 2020c). Tavallisesti työelämässä suoritettavien näyttöjen järjestämisessä oli suuria alakohtaisia vaihteluita. Ammatillisen koulutuksen lakia on väliaikaisesti muutettu niin, että näyttöjä voidaan toteuttaa myös oppilaitoksissa (Valtioneuvosto 2020b). Näyttöjä onkin toteutettu normaalia enemmän oppilaitosten oppimisympäristöissä työssäoppimispaikkojen sijaan (Goman ym. 2021, 4; AMKE 2020c).

1.2 Koronapandemian aiheuttamat opetusjärjestelyt Gradiassa

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia on Suomen suurin koulutuksen kuntayhtymä. Sen omistavat Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Laukaa, Luhanka, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen. (Gradia 2019b)

Gradiaan kuuluvat ammatilliset oppilaitokset: Gradia Jyväskylä ja Gradia Jämsä, Gradialukiot: Jyväskylän Lyseon lukio, Schildtin lukio ja Jyväskylän aikuislukio. Gradia Jyväskylä järjestää myös perusopetusta ja taiteen perusopetusta. Gradiassa on 21 000 opiskelijaa ja henkilöstöä 1100. (Gradia 2021h)

Gradia Jyväskylän tutkintotavoitteisessa ammatillisessa koulutuksessa opiskeli vuonna 2019 yhteensä 10 311 opiskelijaa. Aloittaneita opiskelijoita oli samana vuonna 3918 ja ammatillisen tutkinnon suoritti yhteensä 2471 opiskelijaa. (Gradia 2019c, 20–23)

Koronapandemiaa käsitellään tässä opinnäytetyössä Gradia Jyväskylä oppilaitoksessa voimassa olleiden opetuksen järjestämistä ohjanneiden päätösten kautta. Eri päätökset kuvaavat myös tautitilanteen muutoksia sekä Jyväskylässä että maanlaajuisesti. Seuraavissa luvuissa kuvataan tiiviisti lukukausien kevät 2020, syksy 2020 ja kevät 2021 tilanteet. Kronologisesta kerronnasta ilmenee hyvin, miten vaikeasti ennakoitavissa koronatilanteen kehittyminen on ollut. Tautitilanteen ja etäopetuksen keston ennakoimattomuus on tehnyt

myös vaikeaksi siihen varautumisen sekä opiskelijoille että opettajille ja se on väistämättä lisännyt opiskelijoiden tuntemaa turvattomuutta ja epävarmuutta.

1.2.1 Koronatilanne kevätlukukaudella 2020 Gradiassa

Etäopetus alkoi lyhyellä varoitusajalla kesken 4B jakson. Uutta jaksoa ehdittiin opiskella vain kolme päivää normaalisti luokkaopetuksena, kun sunnuntaina 15.3.2020 tuli päätös, että Gradia siirtyy maanantaina 16.3.2020 kokonaan etäopetukseen. (Gradia 2020a)

Gradia teki siis päätöksen etäopetukseen siirtymisestä sunnuntaina 15.3.2020 ja valtioneuvosto totesi heti seuraavana päivänä maanantaina yhdessä tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen takia. Valtioneuvosto päätti 16.3.2020, seuraavaa:

Koulujen, oppilaitosten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä kansalaisopistojen ja muun vapaan sivistystyön tilat suljetaan ja lähiopetus niissä keskeytetään. Poikkeuksellisesti kuitenkin järjestetään koulussa järjestettävä esiopetus sekä perusopetuksen 1–3 luokkien lähiopetus niiden vanhempien lapsille, jotka työskentelevät yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisillä aloilla. Lisäksi poikkeuksena järjestetään erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden lähiopetus sitä tarvitseville, kuitenkin niin että ne vanhemmat ja huoltajat, joiden on mahdollista järjestää lapsen hoito kotona, menettelevät näin. Edellä mainitut järjestelyt tulevat voimaan keskiviikkona 18.3.2020. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020)

Opetusministeri Li Anderssonin (2020) kirje opetusalan ammattilaisille 1.4.2020 kuvaili tilannetta hyvin. Opetusta ei keskeytetty poikkeuksellisessa tilanteessa poikkeusolojen valitessa, vaan siirryttiin käytännössä ilman minkäänlaista ennakkovalmistautumista suoraan etäopetukseen. Lähes vuotta myöhemmin viisaaksi osoittautuu myös Anderssonin pohdinta siitä, että kukaan ei osaa sanoa, kuinka kauan rajoituksia joudutaan jatkamaan. Poikkeustilanne ja etenkin sen keston aiheuttama epävarmuus on aiheuttanut runsaasti huolta kaikissa, myös opiskelijoissa ja opettajissa.

Gradiassa päätettiin 24.4.2020, että etäopetus jatkuu kevätlukukauden loppuun saakka. Tuossa kohdassa voimassa olleiden rajoitusten mukaisesti etäopetus olisi joka tapauksessa kestänyt ainakin 13.5. saakka eli Gradian päätös koski käytännössä kevään 11 viimeistä

työpäivää. Valmistuvien opiskelijoiden näyttöjä otettiin kuitenkin tarvittaessa vastaan oppilaitoksessa. (Gradia 2020b)

Kevään ja kesän 2020 aikana laadittiin suunnitelmia syyslukukaudelle varalle. Elokuulle suunniteltiin sellaista mallia, jossa lähiopetusta pidetään oppilaitoksissa, mutta kaikki opiskelijat eivät olisi läsnä samanaikaisesti. Etäopetus siis jatkuisi osalla opiskelijoista. (Gradia 2020c)

Valtioneuvosto julisti poikkeusolot päättyneiksi 15.6.2020 (Valtioneuvosto 2020a). Kesäkuussa ammatillista koulutusta koskevaa lakia muutettiin määräaikaisesti niin, että näyttö voidaan järjestää oppilaitoksissa, jos koronatilanne ei mahdollista normaalia aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa tapahtuvan näytön järjestämistä. (Valtioneuvosto 2020b).

Opiskelijan työpäiviä oli kevätlukukaudella 2020 yhteensä 94. Etäopetus jatkui yhtäjaksoisesti 16.3.-30.5.2020. Etäopetuksen kestoksi tuli kevään osalta 11 viikkoa eli 51 työpäivää. Kevätlukukaudella 2020 etäopetuksen osuus kaikesta annetusta opetuksesta oli yli puolet eli noin 54 %. (Gradia 2019a)

1.2.2 Koronatilanne syyslukukaudella 2020 Gradiassa

Elokuussa 2020 kouluun paluu tapahtui kesällä tehdyn suunnitelman mukaisesti. Osa opiskelijoista aloitti syksyn ainakin osittaisena etäopiskeluna. Uudet opiskelijat kutsuttiin lähiopetukseen sujuvan aloituksen ja ryhmäytymisen turvaamiseksi. (Gradia 2020d)

Gradiassa linjattiin 18.9.2020 tarkempia suunnitelmia syyslukukauden käytännön toteuttamiseen. Linjauksen mukaan oppilaitoksissa on samanaikaisesti lähiopetuksessa korkeintaan 75 % opiskelijoista. Ohjeistus oli laadittu lokakuun alusta 2.12.2020 asti. Tässä kohdassa suunnitelmissa korostettiin paitsi etäopetuksen tarjoaman väljyyden tuomaa lisääntynyttä turvallisuutta myös sitä, että lähiopetuksella varmistetaan opintojen eteneminen, valmistuminen ja mahdolliset tukitoimet. (Gradia 2020e)

Korona-ajan ennakoimattomuutta ja ennustamattomuutta kuvastaa hyvin marraskuun 2020 tapahtumat. Gradia ehti linjata tiedotteessaan maanantaina 23.11.2020, että sen oppilaitokset jatkavat syyslukukauden 2020 loppuun hybridimallilla, jossa oppilaitoksissa on saman-

aikaisesti lähiopetuksessa enintään 75 % opiskelijoista. Saman viikon perjantaina 27.11.2020 tuli koronatilanteen paikallisen pahentumisen takia Jyväskylän kaupungin linjaus, jossa suositeltiin, että toisen asteen opetus siirtyy kokonaan etäopetukseen 30.11.-13.12.2020 väliseksi ajaksi (Jyväskylän kaupunki 2020a). Gradia teki oman päätöksensä kaupungin uuden ohjeistuksen mukaisesti ja etäopetus alkoi kaikkien opiskelijoiden osalta maanantaina 30.11.2020. Etäopetuksen päättymisajankohdaksi päätettiin suosituksen mukaisesti 13.12.2020. (Gradia 2020f; Gradia 2020g)

Jyväskylän kaupunki suositteli 11.12.2020 etäopetuksen jatkamista syyslukukauden loppuun saakka (Jyväskylän kaupunki 2020b), mutta Gradia oli ehtinyt jo edellisenä päivänä 10.12.2020 tehdä itsenäisen päätöksen etäopetuksen jatkumisesta myös lukuvuoden viimeisen viikon osalta. Tuossa päätöksessä linjattiin, että kevätlukukausi alkaisi etä- ja lähiopetuksen yhdistelmämallilla 7.1.2021. (Gradia 2020h)

Opiskelijan työpäiviä oli syyslukukaudella 2020 yhteensä 90. Kaikkia opiskelijoita koskenut etäopetusjakso kesti syyslukukauden lopussa 3 viikkoa eli 15 työpäivää (30.11. – 18.12.2020). Se on vain noin 17 % syyslukukauden työpäivistä, mutta etäopetusjaksoa edeltänyt aika ei ollut tavallista lähiopetusta. Syyslukukauden aikana kaikki opiskelijat eivät olleet samanaikaisesti oppilaitoksen tiloissa, kuten olisi normaali käytäntö. Opiskelijoista oli saman aikaisesti paikalla korkeintaan 75 %. Aloittavat opiskelijat olivat muita enemmän lähiopetuksessa ja valmistuvien osalta tehtiin myös mitä voitiin, että kaikki opiskelijat voisivat valmistua aikataulussa ja suunnitelman mukaan, joten toisen vuoden opiskelijoista ainakin osa oli syksyn aikana enemmän etäopetuksessa kuin lähiopetuksessa. (Gradia 2020i)

1.2.3 Koronatilanne kevätlukukaudella 2021 Gradiassa

Gradiassa päätettiin 10.12.2020, että syyslukukauden viimeinen viikko on etäopetusta ja samalla linjattiin, että kevätlukukausi alkaisi etä- ja lähiopetuksen yhdistelmämallilla. Gradiassa tehtiin kuitenkin 5.1.2021 päätös, että lukukausi alkaa etäopetuksella jatkuen helmikuun loppuun saakka. Päätöksen taustalla oli Jyväskylän kaupungin etäopetussuositus tammi- ja helmikuulle (Jyväskylän kaupunki 2020c). (Gradia 2021a)

Edellisen päätöksen vastaisesti Gradia kuitenkin päätti 11.2.2021, että 15.2. alkaen lähiopetuksen määrää lisätään varovasti. Lähiopetusta päätettiin järjestää niin, että korkeintaan neljännes oppilaitoksen opiskelijoista osallistuu siihen samanaikaisesti. Päätöksen perusteluissa mainittiin opintojen etenemisen turvaaminen ja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen poikkeustilanteen pitkittyessä. Samoin mainittiin kädentaitojen tärkeys ammatillisen koulutuksen puolella. (Gradia 2021b)

Gradiassa päätettiin 26.2.2021, että talviloman jälkeen valmistaudutaan siirtymään takaisin etäopetukseen, edellyttäen että hallitus toteaa poikkeusolot ja määrää toisen asteen etäopetukseen 8.–28.3.2021 väliseksi ajaksi. Hallitus totesi poikkeusolot, joten pääsääntöinen etäopetus alkoi heti talviloman jälkeen. Uudessa tiedotteessa täsmennettiin 5.3.2021 pääsääntöisen lähiopetuksen tarkoittavan sitä, että korkeintaan neljäsosa opiskelijoista voi olla yhtäaikaisesti läsnä. Lähitoteutukset keskittyivät valmistumiseen ja opintojen etenemiseen liittyviin kokeisiin ja näyttöihin sekä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukitoimiin. (Gradia 2021c; Gradia 2021d)

Juuri ennen jo päätetyn etäopetusjakson päättymistä torstaina 25.3. tuli uusi päätös pääsääntöisen etäopetuksen jatkamisesta 11.4.2021 saakka. Sama ohjeistus läsnäolojen suhteen jatkui eli korkeintaan neljäsosa opiskelijoista oli yhtäaikaisesti läsnä. (Gradia 2021e)

Lähiopetusta alettiin lisätä 12.4.2021 alkaen, siten että enintään puolet oppilaitoksen opiskelijoista voi samanaikaisesti osallistua siihen (Gradia 2021f). Lähiopetus alkoi Gradian opiskelijoilla 26.4.2021 alkaen. Ensimmäistä kertaa 16.3.2020 alkaneet etäopetusjakson jälkeen kaikki opiskelijat saivat olla yhtä aikaa paikalla lähiopetuksessa. (Gradia 2021g).

Opiskelijan työpäiviä oli kevätlukukaudella yhteensä 99. Kaikkia opiskelijoita koskenut etäopetusjakso kesti kevätlukukauden alussa reilun 5 viikkoa eli 27 työpäivää (7.1.-14.2.2021). Sen jälkeen jatkettiin seuraava kaksi viikkoa eli 10 työpäivää talvilomaan asti niin, että korkeintaan 25 % opiskelijoista sai olla yhtä aikaa paikalla (15.2.-26.2.2021). Talviloman jälkeen seuraava 5 viikkoa eli 23 työpäivää jatkettiin edelleen niin, että korkeintaan 25 % opiskelijoista oli paikalla (8.3.2021-11.4.2021). Seuraavan kaksi viikkoa eli 10 työpäivää 50 % opiskelijoista sai olla paikalla (12.4.-25.4.2021). Kaikkia opiskelijoita koskenut lähiopetus alkoi 26.4.2021. Kaikkia opiskelijoita koskenut etäopetusjakso kesti

yhteensä 27 työpäivää eli 27 % kevätlukukauden työpäivistä. Sitä seurannut jakso, jossa korkeintaan 25 % opiskelijoista oli kerralla paikalla oppilaitoksen tiloissa kesti 33 työpäivän ajan eli kolmasosan kevätlukukaudesta. Huhtikuussa oli vielä 10 päivää niin että korkeintaan puolet opiskelijoista oli paikalla kerralla. Kaikkia koskenutta yhtäaikaista lähiopetusta oli lukukauden lopussa 29 päivää. (Gradia 2020i).

Taulukko 1 koostaa edellisten lukujen etä- ja lähiopetuksen määrät työpäivinä lukukaunitain.

	Lähiopetus	75 % Oppilaista lähi- opetuksessa	50 % Oppilaista lähi- opetuksessa	25 % Oppilaista lähi- opetuksessa	Etäopetus	Yhteensä
Kevät 2020	43				51	94
Syksy 2020		75			15	90
Kevät 2021	29		10	33	27	99
Yhteensä	72	75	10	33	93	283
Yhteensä %	25 %	27 %	4 %	12 %	33 %	100 %

Taulukko 1. Gradia Jyväskylän tiloissa samanaikaisesti olleiden opiskelijoiden määrä.

Taulukossa 1 kuvataan oppilaitoksen kulloinkin voimassa olleiden määräysten mukaista opiskelijoiden enimmäismäärää oppilaitoksen tiloissa. Opiskelijoita on osan ajasta varmasti ollut tiloissa enimmäismäärää vähemmän. Sen lisäksi opintoja oli jaettu aamu- ja iltavuoroihin niin, että yhtä aikaa oppilaitoksen tiloissa olevien opiskelijoiden määrää saatiin vähennettyä. Tavallista opetusta, jossa kaikki opiskelijat ovat yhtä aikaa oppilaitoksen tiloissa, on 1,5 vuoden aikana ollut vain neljäsosa opiskelijoiden työpäivistä.

1.3 Tutkimusraportin rakenne

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää opiskelijoiden opintojen etenemistä ja opiskelijoiden hyvinvointia pandemian aiheuttamassa pitkään jatkuneessa etäopetustilanteessa. Tutkimuksen kohteena on myös opiskelijoiden suhtautuminen etäopetukseen.

Luvussa 2 kerrotaan tutkimuksen teoriataustoista. Luvussa 3 määritellään tutkimuksen lähtökohdat, asetetaan tutkimuskysymykset sekä kerrotaan aineiston keruu- ja analysointime-

netelmistä. Luvussa 4 käydään läpi tutkimuksen tuloksia ja tulkitaan niitä. Luvussa 5 pohditaan tutkimuksen onnistumista sekä kiinnostavia jatkotutkimusteemoja.

2 Teoria

Tässä luvussa kuvataan tutkimukseen liittyvää teoriaa. Ensin käydään läpi korona-ajan tutkimuksia siitä, miten korona on vaikuttanut oppimiseen. Toiseksi kerrotaan etäopetusta käsittelevästä tutkimuksesta, siitä minkälaista on hyvä etäopetus, mitä etäopetus vaatii oppilaalta tai opiskelijalta sekä määritellään korona-ajan uutta ilmentymää eli hätäetäopetusta. Sen jälkeen tutkitaan erilaisia kahdessa ensimmäisessä luvussa esiin nousseita tärkeitä teemoja oppimisen edellytyksinä. Oppimisen edellytyksistä tutkitaan ensin motivaation merkitystä. Seuraavana kerrotaan hyvinvointiin liittyvistä oppimisen edellytyksiä kuvaavista tutkimuksista ja teorioista. Viimeiseksi käsitellään lyhyesti hyvinvointiin merkittävästi vaikuttavaa yksinäisyyttä.

2.1 Koronan vaikutukset oppimiseen

Korona-aika on selkeästi tuonut esiin, kuinka koulu ja yliopisto ovat muutakin kuin kognitiivista oppimista. Nyt on vihdoin ymmärretty, että oppiminen ja hyvinvointi kulkevat käsi kädessä. (Salmela-aro, Upadyaya ja Hietajärvi 2020, 23)

Tähän lukuun on koottu koronapandemian aikaan tehtyjen erilaisten tutkimusten, kyselyiden ja selvitysten tuloksia. Tämän luvun tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva siitä, minkälaisia vaikutuksia korona-ajalla etäopetuksineen on ollut oppimiseen ja opiskelijoihin. Monet tutkimuksista on tehty kevään 2020 suhteellisen lyhyen etäopetusjakson jälkeen. Luvun 1.3.3 koontitaulukosta (taulukko 1) voi nähdä, että ammatillisen koulutuksen etäopetusjakso oli kokonaisuudessaan ainakin tutkimuksen kohteena olleessa oppilaitoksessa huomattavasti pitempi, jos sitä vertaa pelkän kevään 2020 etäopetusjaksoon.

Helsingin Sanomien (2021) uutinen Suomen opiskelijakuntien liiton ammattikorkeakoulujen opiskelijoille tekemän kyselyn vastauksista kertoi, että parin kuukauden poikkeusaika viime keväänä ei monen kohdalla vielä merkittävästi vaikuttanut omiin opintoihin tai hyvinvointiin. Uudempi kysely keväällä 2021 paljasti, että pidempään etäopetuksessa olleet opiskelijat jakautuvat yhä selkeämmin niihin, joilla menee hyvin ja niihin, joilla menee huonosti.

Suomen opiskelijakuntien liiton kyselyn tulokset pitkän ammattikorkeakouluja koskettaneen etäopetusjakson jälkeen osoittivat, että koronapandemiaa edeltäneeseen aikaan verrattuna motivaatio oli laskenut 61,8 %:lla kyselyyn vastanneista opiskelijoista. Jaksamisen ja mielenterveyden heikkenemisestä kertoi 60,1 % vastanneista. Yksinäisyyttä koki aikaisempaa enemmän 61,1 % vastanneista. Kyselyn perusteella jaksamisen ja mielenterveyden ongelmien suurimpana syynä oli yksinäisyys. (Suomen opiskelijakuntien liitto 2021)

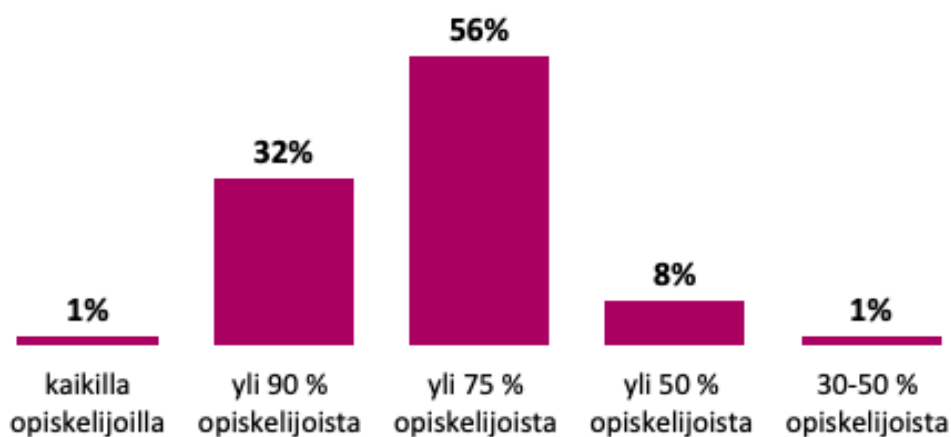
Peruskoulun opettajille Keski-Suomessa tehty Oppilaiden hyvinvointi covid-19 etäkouluaikana -tutkimus (Sainio ym. 2020, 2–3) tuotti mielenkiintoisia tuloksia. Tutkimuksen perusteella sen ennakoiminen oli vaikeaa, kenelle etäkoulu sopi hyvin ja kenelle ei. Etäkoulun koettiin sopivan osalle oppilaista jopa paremmin kuin lähikoulun, mutta samaan aikaan se sopi osalle oppilaista huonosti. Epätasa-arvo oppilaiden välillä lisääntyi, koska kodeilla ja huoltajilla on erilaiset mahdollisuudet tukea lastaan etäkoulussa. Vastaava haasteiden kumuloitumisen aiheuttama polarisoitumisen lisääntyminen näkyy myös muissa tutkimuksissa (esim. Salmela-aro, Upadyaya ja Hietajärvi 2020, 25). Koulujen henkilökunta oli huolissaan oppilaiden jaksamisesta ja psyykkisestä hyvinvoinnista etäkoulun aikana. Oppilaiden yksinäisyys, uupumus ja oppimisvaikeudet herättivät myös huolta. Hyvinä puolina havaittiin, että oppilaiden itseohjautuvuus kehittyi. Monet oppilaat hyötyivät myös työrauhasta ja vähäisemmästä sosiaalisesta paineesta. (Sainio ym. 2020, 2–3)

Ammattikorkeakoulujen opettajien kommentaareihin perustuvassa julkaisussaan ”COVID-19 ja ammattikorkeakoulu” Teräs ja Teräs (2020) toteavat opiskelijoiden eriarvoistumisen olevan suuri huolenaihe. Ne opiskelijat, joiden tuki, taidot ja resurssit ovat kunnossa menestyvät etäopinnoissa. Ne opiskelijat puolestaan, jotka eivät kykene etäopiskelun vaatimaan itseohjautuvuuteen eri syistä ovat vaarassa jäädä jälkeen tai jopa keskeyttää opintonsa. Haasteita voivat aiheuttaa suurempi tuen tarve, oppimisen vaikeudet tai oma haastava elämäntilanne. (Teräs ja Teräs 2020, 46–47)

Ylen (2021) kysely paljastaa vastaavia löydöksiä ammattiopistolaisista ja lukiolaisista. Etäopetuksesta hyötyvät olivat pienenä vähemmistönä. Suurin osa kyselyyn vastanneista koki, että etäkoulu oli raskasta ja vaikeutti opiskelua. Vastauksista paljastui nuorten paha olo: kurssien keskeytyksiä, uupumista ja katkeruutta päättäjiä kohtaan. Kyselyn tuloksista

kertovaan uutiseen haastateltu Helsingin yliopiston professori Katariina Salmela-Aro kertoi, että etäopinnot sopivat oppilaille, joilla on hyvät emotionaaliset taidot sekä hyvä keskittymistaito. Samoin jotkut nuoret, joilla on kiusatuksi tulemisen kokemuksia tai erilaisia mielenterveysongelmia saattavat hyötyä etäopetuksesta.

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys (AMKE), joka on ammatillisen koulutuksen järjestäjien edunvalvoja, teki omia selvityksiään koronan vaikutuksista oppilaitosten tilanteeseen. Ensimmäinen selvitys ”Koronan vaikutukset ammatillisen koulutuksen toimintaan epidemian alkuvaiheessa” toteutettiin kyselynä maaliskuun vaihteessa 2020. Kuviossa 1 on kuvattu, miten suurella osalla opiskelijoista oppilaitosten johto arvioi etäopiskelun sujuneen hyvin. (AMKE 2020a)

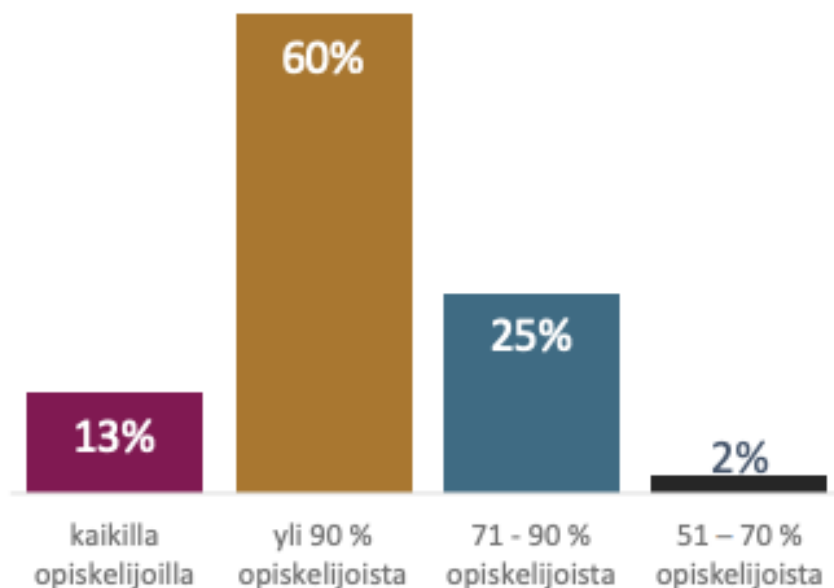

Kuvio 1. Oppilaitosten johdon arvio siitä miten suurella osalla opiskelijoista etäopetus sujuu hyvin (AMKE 2020a)

Seuraava AMKEN selvitys ”Koronan vaikutukset ammatillisen koulutuksen toimintaan” toteutettiin kyselynä jäsenorganisaatioiden johdolle toukokuun lopussa 2020. Tuossa selvityksessä väittämään ”Opiskelijoiden etäopiskelu on sujunut hyvin” 34 % vastasi yli 90 % opiskelijoista, 61 % vastasi 71–90 % opiskelijoista ja 5 % vastasi 50–70 % opiskelijoista. (AMKE 2020b)

AMKEN kolmas kysely ammatillisen koulutuksen järjestäjien johdolle toteutettiin syyskuussa 2020. Vastanneista oppilaitoksista 63 % oli syyskuun alkuun mennessä tavoittanut yli 90 % opiskelijoista. Kuitenkin vain 35 % oppilaitoksista arvioi tavoittaneensa kaikki

opiskelijat. Kuvio 2 kuvaa, miten suurella osalla opiskelijoista opiskelut olivat alkaneet hyvin syksyllä. (AMKE 2020c)

Kuvio 2. Oppilaitosten johdon arvio siitä miten suurella osalla opiskelijoista opinnot alkoivat hyvin syksyllä 2021 (AMKE 2020c)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksessa ”Pahin syksy ikinä” - Lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut koronasyksynä 2020 tutkittiin mm. toisen asteen ja korkeasteen opiskeluterveydenhuollossa toimivien huolta nuorten hyvinvoinnista. Vastaajat vertasivat tilannetta 2019 lukuvuoden alkuun. Huolestuneisuus opiskelijoiden hyvinvoinnista oli selvästi lisääntynyt. Vastaajista 40 % kuvasi huoltaan huomattavasti suuremmaksi ja 51 % jonkin verran suuremmaksi. Yhtä suureksi huolensa koki 8 % ja pienemmäksi 1 %. Opiskeluterveydenhuollon toimijoiden suurimpana huolenaiheena nousi opiskelijoiden mielenterveysongelmien, kuten mielialaoireiden, ahdistuneisuuden ja keskittymisvaikeuksien selvä lisääntyminen. Etäopiskelu on sopinut osalle opiskelijoista hyvin, mutta osalle se on aiheuttanut arjen hallinnan ongelmia, vuorokausirytmien kadottamista, ahdistuneisuutta, päihdeongelmia ja yksinäisyyttä. Pitkän etäopiskelun ja kotona olemisen jälkeen myös palaaminen oppilaitokseen voi tuntua ahdistavalta tai jopa mahdottomalta. (Hakulinen ym. 2020, 43–47)

Sakki ry:n opiskelijakyselyssä 49,6 % opiskelijoista koki tilanteen aikaisempaa kuormittavampana. Osa opiskelijoista koki kuitenkin opiskelevansa jopa paremmin etänä, kun tehtäviin sai keskittyä rauhassa. Etäopiskeluun kaipaamaansa tukea oli saanut 55,7 % opiskelijoista. Vastaaajista 16 % puolestaan ilmoitti, ettei ollut saanut tukea etäopiskeluun, vaikka olisi sitä tarvinnut. Opiskeluhuollosta tukea oli saanut 34 % opiskelijoista ja ilman tukea oli jäänyt 18,4 %. (Sakki 2020)

Erityisesti koulutasolta toiselle siirtyvät kohtaavat haasteita. He eivät voi suorittaa opintojaan normaalisti ja monessa tapauksessa heidät on revitty heidän sosiaalisesta ryhmästään nopeasti ilman varoitusta. (Daniel 2020, 92)

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2021) teettämässä selvityksessä etäopetuksen keskeiset haasteet ovat liittyivät siihen, että opiskelijoilta vaaditaan itseohjautuvuutta, jota kaikilla ei ole. Erityisen kuormittava tilanne on ollut niille opiskelijoille, jotka ovat ennen koronakriisiä olleet heikommin menestyviä. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden puute on kuitenkin vaikuttanut kaikkien opiskeluun ja jaksamiseen. Osalle opiskelijoista etäopiskelu on sopinut hyvin. Suurin osa (60 %) koki etäopiskelun kuitenkin vähintään jossain määrin henkisesti raskaaksi. Osa opiskelijoista (37 %) olisi kaivannut enemmän tukea opiskeluun kuin on saanut. Etäopetuksen koettiin heikentäneen opetuksen laatua. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021, 3)

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) ammatillisen koulutuksen opiskelijakysely tehtiin toukokuun ja kesäkuun vaihteessa 2020. Viidesosa opiskelijoista koki opetuksen toimivuuden ja saamansa palautteen riittämättömäksi. Vajaalla kolmanneksella opiskelijoista oli motivaatio-ongelmia. Opiskelijoista 54 % oli sitä mieltä, että poikkeusoloissa opiskelu on ollut henkisesti normaalioloja kuormittavampaa ja 26 % ilmoitti, että heillä on ollut paljon ongelmia opiskelussa poikkeusolojen vuoksi. Tutkimustuloksien kokonaisuutta tarkasteltiin summamuuttujien avulla jakamalla vastausaineisto kolmeen luokkaan: 1. paljon ongelmia (n=1838), 2. ei selkeää kantaa (n=1790), 3. ei ongelmia (n=2741). Opiskelijat, joilla oli ollut paljon ongelmia, kokivat opiskelutaitonsa, opintojen edistymisen, oppilaitoksesta saadun tuen ja ohjauksen, sekä opetuksen toimivuuden merkittävästi

huonommiksi kuin paremmin poikkeusolojen aikana menestyneet opiskelijat. (Goman ym. 2021, 76–86)

Helsingin yliopiston koosteraportti koronan vaikutuksista opiskelu- ja työhyvinvointiin (Salmela-aro, Upadyaya ja Hietajärvi 2020) kuvaa kattavasti poikkeustilan vaikutuksia oppimiseen. Lukiolaisilta tutkittiin optimaalisen oppimisen hetkiä ja verrattiin tuloksia aikaisempien tutkimusten tuloksiin. Optimaalisen oppimisen hetkien määrä oli etäopetuksessa ratkaisevasti vähäisempi kuin aikaisemmissa lähiopetusta käsitelleissä tutkimuksissa. Etäopetuksen aikana vain alle 5 % oppimisen hetkistä oli optimaalisen oppimisen hetkiä, kun aikaisemmissa tutkimuksissa ennen korona-aikaa vastaava tulos oli noin 20 % (Salmela-aro, Upadyaya ja Hietajärvi 2020, 19). Optimaalisen oppimisen hetkiä edistävinä tunteina toimivat tutkimuksen mukaan innostus, sisu ja uteliaisuus. Kyllästyminen ja hämmennys puolestaan estivät optimaalisen oppimisen hetkiä syntymästä. Yllätys, stressi ja ahdistus toimivat kiihdyttävinä, mutta liian suurina määrinä ne kuitenkin estivät optimaalista oppimista. Koronan aiheuttamassa etäopetustilanteessa yllätyksiä, stressiä ja ahdistusta oli tavanomaista enemmän. (Salmela-aro, Upadyaya ja Hietajärvi 2020, 24).

Koronakevään keskeinen tulos oli riittämättömyyden kokemus. Sama kokemus yhdisti menestyneitä ja osaavia opettajia ja opiskelijoita sekä yliopistossa että lukiossa. Suuressa epävarmuudessa ja stressissä on normaalia kokea riittämättömyyttä tai jopa uupua. Täytyy hyväksyä poikkeuksellinen tilanne ja odottaa itseltä ja toisilta vähemmän. (Salmela-aro, Upadyaya ja Hietajärvi 2020, 24-25)

2.2 Etäopetus

Etäopetusta käsittelevän luvun tarkoituksena on käydä läpi lyhyesti mitä etäopetuksesta on tutkimuksissa selvitetty. Tavoitteena on muodostaa kuva siitä, miten etäopetus eroaa muusta opetuksesta, minkälaista on hyvä etäopetus, selvittää mitä etäopetus vaatii opiskelijalta tai minkälainen opiskelija tutkitusti menestyy etäopetuksessa. Lopuksi muodostetaan käsitys siitä, miten korona-aikana annettu hätäetäopetus (engl. Emergency Remote Teaching) (Schlesselman 2020, 1042–1043; Hodges ym. 2020) poikkeaa muusta etäopetuksesta.

Yhtenäistä tai yleisesti hyväksyttyä etäopetuksen määritelmää ei ole. Määrittely lähinnä sulkee pois tavanomaisen kontaktiopetuksen oppilaitoksissa tai muissa oppimisympäristöissä ja toisaalta itseopiskelun, joka tapahtuu ilman mitään opetusta tai ohjausta. Etäopetus (engl. distance education) termin rinnalla käytetään myös muita käsitteitä – etäoppiminen (engl. distance learning), e-oppiminen (engl. e-learning), Web-perusteinen opetus (engl. Web-based instruction), virtuaalinen oppiminen, virtuaalikoulut ja virtuaaliopetus (engl. virtual learning, virtual school, virtual teaching). (Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 2)

Oppimistuloksissa etä- ja kontaktiopetuksen välillä ei ole eroja riippumatta siitä, koskevatko tutkimukset korkeakouluja vai perus- ja keskiastetta. Etäopetus voi olla yhtä tehokas tapa oppia kuin kontaktiopetuskin. Molemmissa opetustavoissa opetustilanteet ja tulokset voivat kuitenkin erota toisistaan paljon sekä opiskelijoista että opettajista johtuvien tekijöiden takia. (Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 4–7.) Eri oppiaineet tai alat soveltuvat etäopetukseen eri tavoilla. Tietotekniset alat soveltuvat etäopetettaviksi paremmin kuin monet muut alat. Selityksinä ovat sekä opintojen luonne, että opiskelijoiden asenteet ja tietotekninen osaaminen. (Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 10)

Etäopetuksen vahvuutena on mahdollisuus joustavuuteen, itsenäisyyteen ja lähiopetusta nopeampaan etenemiseen tehtävien tekemisessä. Toisaalta itsenäisyys siirtää vastuuta opiskelijalle ja opettajan on vaikeampi ohjata sekä kontrolloida opiskelijan tekemisiä tai puuttua siihen, että opiskelija ei tee opettajan tarkoittamia tehtäviä tai harjoituksia. Jos opiskelija on motivoitunut, hänellä on puitteet kunnossa ja halua edetä nopeasti, hän voi hyötyä vapaudesta ja meluisaa luokkahuonetta rauhallisemmasta ympäristöstä. Toisaalta jos opiskelija kamppailee motivaationsa kanssa, hän saattaa tarvita enemmän opettajan huomiota, kannustusta ja ohjausta kuin etäopetuksessa voi saada. Opiskelijan oikea-aikainen ohjaaminen ja tukeminen on haastavampaa etäopetuksessa kuin kontaktiopetuksessa. (Tunison ja Noonan 2001, 503–509; Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 11–13)

2.2.1 Hyvän etäopetuksen ominaispiirteet

Opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus ja opiskelijoiden yhteisöllisesti luoma tai muokkaama materiaali edistävät merkittävästi oppimista (Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 5).

Tutkimustulokset osoittavat, että etäopetusratkaisut, joissa yhdistellään erilaisia vuorovaikutuksen muotoja toimivat parhaiten (Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 13).

Opettajan aktiivinen vuorovaikutus opiskelijoiden kanssa tuottaa parempia tuloksia, kuin oppimismateriaalien jakaminen opiskelijoille. Etäopetukseen yhdistetyt kontaktiopetusjaksot parantavat myös oppimistuloksia. (Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 9)

Tärkein mahdollisuus kontaktiopetukseen verrattuna on hyödyntää asynkronista oppimista. Opiskelijoiden ei tarvitse työskennellä tai kommunikoida koko aikaa samanaikaisesti. Paras vaihtoehto on yhdistää synkronista ja asynkronista työtapaa sekä vuorotella niiden välillä. Asynkroninen oppiminen antaa opiskelijoille mahdollisuuden tarvittaessa tasapainoilua kodin ja opintojen välillä (Daniel 2020, 93). Opettajat voivat tarkistaa opiskelijoiden etenemistä aina ajoittain ja järjestää verkkotapaamisia opiskelijoiden tarpeiden tai kysymysten perusteella. Asynkroninen oppiminen antaa opiskelijoille ja opettajille enemmän tilaa hengittää. Video-oppitunnit ovat yleensä tehokkaampia, jos ne ovat vain 5–10 minuuttia pitkiä. (Daniel 2020, 93–94; Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 9–10)

Etäopiskelijalta edellytetään uskoa oman tekemisen vaikuttavuuteen (minäpystyvyys), vastuun ottamista omasta oppimisesta sekä itsesäätelytaitoja. Nuorilta ei voida edellyttää aikuisen tasoista kykyä oman toiminnan ohjaamiseen. Etäopetusratkaisujen on siten oltava sellaisia, joissa opettaja kykenee ohjaamaan ja kontrolloimaan oppilaiden tekemisiä kontaktiopetuksen tapaan. (Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 13)

Sekä lähi- että etäopetuksessa on tärkeää, että tehtävät ovat opiskelijoille vaativuustasoltaan oikeanlaisia. Liian helpot tehtävät voivat johtaa siihen, että opiskelija pitkästyy ja passivoituu, joka saa huomion pois oppimisesta, heikentää tarkkaavaisuutta ja vähentää kiinnostusta (Lonka 2014, 163). Liian vaikeat tehtävät puolestaan voivat johtaa siihen, että opiskelijan kyvykkyyden tunne katoaa ja se puolestaan heikentää opiskelijan kiinnittymistä opintoihinsa ainakin sen päivän ajaksi (Ryan ja Deci 2017, 11; Patall ym. 2018, 228).

2.2.2 Millainen opiskelija menestyy etäopetuksessa?

Roblyerin ja Marshallin (2003) toisen asteen opiskelijoihin kohdistamassa tutkimuksessa löytyi monia opiskelijoihin liittyviä tekijöitä, joiden perusteella voitiin ennustaa heidän opintojensa läpäisyä etäopetustilanteessa. Ensimmäinen teema liittyi opiskelijan uskoon itseensä ja omaan kykyyn suoriutua (minäpystyvyys, engl. self-efficacy). Toinen kokonaisuus tuloksissa on opiskelijan vastuu ja riskinotto – opiskelijat, jotka olivat aloitteellisia sekä itsenäisiä ja valmiita ottamaan riskejä menestyivät muita paremmin. Kolmas teema oli opiskelijoiden tietotekninen osaaminen ja tietotekniikan saatavuus – ne opiskelijat menestyivät paremmin, jotka käyttivät muutenkin tietotekniikkaa hyväkseen ja tunsivat tietotekniikan käytön luontevaksi. Neljäs tutkimuksen paljastama kokonaisuus liittyi opiskelijan tavoitehakuisuuteen ja organisointikykyihin. Ne opiskelijat, joilla oli hyvät opiskelutaidot, pärjäsivät parhaiten. (Roblyer ja Marshall 2003, 249–250)

Lehtinen ja Nummenmaa (2012) toteavat, että etäopetuksessa opiskelijan on tärkeää suunnitella hyvin oma opiskeluohjelmansa ja säännellä omaa toimintaansa. Opettajan ohjaamassa luokkaopetuksessa opiskelijan itsesäätelyn puutteet eivät haittaa yhtä paljon kuin etäopetustilanteessa. Etäopetustilanteessa opettajan mahdollisuus opiskelijan tukemiseen joustavasti opiskelijan tarpeiden mukaan on rajoitetumpaa kuin kontaktiopetuksessa. (Lehtinen ja Nummenmaa 2012, 10–11)

2.2.3 Häätietäopetus

Hyvin suunniteltu ja valmisteltu verkossa tapahtuva oppiminen on eri asia kuin hätätilanteessa pakosta nopeasti ja ilman etukäteisvalmisteluja aloitettu häätietäopetus (engl. Emergency Remote Teaching) (Schlesselman 2020, 1042–1043; Hodges ym. 2020). Valmistelemattoman häätietäopetuksen huomio on opettamisessa, eikä siinä miten opiskelijat oppivat. Hätätilanteessa opetus vain yritetään siirtää verkkoon mahdollisimman pienillä muutoksilla. Suunnitellusti tapahtuvassa etäopetuksessa tai verkko-opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteisön rakentamiseen, teemojen kertaamiseen, oikeaan kontekstiin ja palautteeseen. Myös opiskelijoiden tukeminen suunnitellaan huolellisesti. Hyvin suunnitellussa etäopetuksessa oppiminen on sosiaalinen ja kognitiivinen prosessi, ei pelkästään tiedonsiir-

toa (Hodges ym. 2020). Etäopetuksessa keskitytään oppimistavoitteiden saavuttamiseen sen sijaan, että varmistettaisiin vain, että eri aihealueet tulee katettua ja kaikki opetettua. Luvussa 2.2.1 kuvattiin hyvän etäopetuksen piirteitä ja siellä tärkeäksi nousi opiskelijoiden vuorovaikutus toistensa kanssa sekä opettajan kanssa. Häätäetäopetus on sen sijaan hyvin opettajavetoista. (Schlesselman 2020, 1042–1043)

Häätäetäopetukselle on tyypillistä, että ei edes pyritä rakentamaan mitään pysyvää, vaan yritetään selvittää opetuksesta mahdollisimman pienillä muutoksilla ja tarkoituksena on palata hätätilannetta edeltäneisiin opetusjärjestelyihin mahdollisimman pian. Päämääränä ei siis ole rakentaa hyvin toimivaa oppimisen ekosysteemiä, vaan nopeasti ja helposti kehittää tapa tilapäisesti tarjota ohjeita ja tukea kriisin ajaksi. (Hodges ym. 2020)

Tyypillisesti hyvän verkkokurssin suunnittelu, valmistelu ja kehittäminen vie kuukausien ajan ja opettaja tarvitsee tukea prosessiin (Schlesselman 2020, 1042–1043; Hodges ym. 2020). Opettajien valmiudet kurssisuunnitteluun vaihtelevat ja he usein tarvitsevat myös henkilökohtaista tukea uusien työkalujen käyttöönottoon (Hodges ym. 2020).

Häätäetäopetukseen siirtyminen vaatii opettajilta itsenäistä suunnittelua ja itsenäistä uusien työkalujen opettelua. Oppilaitosten tukitiimit eivät kykene auttamaan kaikkia apua tarvitsevia. (Hodges ym. 2020)

On tärkeää ymmärtää suunnitellun ja valmistelemattoman häätäetäopetuksen erot myös arvioitaessa koronan aiheuttaman etäopetusjakson onnistumista. Häätäetäopetusta ei pitäisi suoraan verrata luokkaopetukseen – asiaa sotkevia muuttujia on liian paljon. Eri tavoilla tapahtuva opetus pitäisi suunnitella opetustavan mahdollisuuksien ja rajoitteiden mukaan, että oppiminen olisi optimaalista. Mikään tapa opettaa ei lähtökohtaisesti ole muita parempi tai huonompi. Häätäetäopetuksen onnistumista voidaan arvioida oppimistulosten, saavutettujen tietojen ja taitojen avulla. Opiskelijoiden osalta myös kiinnostus, motivaatio sekä opintoihin kiinnittyminen kytkeytyvät suoraan onnistumiseen. (Hodges ym. 2020).

Poikkeustilanteessa tehtävien määrärajoissa joustaminen on tärkeää ja voi auttaa opiskelijoita jaksamaan (Hodges ym. 2020). Poikkeuksellisen tilanteen aiheuttama riittämättömyudentunne tai uupumus on hyvä tiedostaa ja odottaa vähemmän itseltä ja toisilta (Salmela-

aro, Upadyaya ja Hietajärvi 2020, 24-25). Opiskelijoiden kannalta joustavampaa asynkronista tekemistä kannattaa suosia (Hodges ym. 2020; Daniel 2020, 93).

Luvussa 1.2 kuvattiin opetuksen järjestämiseen liittyneitä päätöksiä tutkimuksen kohteena olevassa oppilaitoksessa. Päätöksiä tehtiin aina tarvittaessa. Se oli varmasti perusteltua tautitilanteen takia, mutta käänköpuoli asiassa oli se, että kukaan ei tiennyt, miten pitkään etäopetus milloinkin kestää. Kukaan tuskin uskoi missään kohtaa, että etäopetusjaksosta tulisi yhteensä yli vuoden pituinen. Lyhytjännteisyys saattoi kuitenkin aiheuttaa sitä, että opettajat eivät käyttäneet kovinkaan paljon aikaa (jos heillä sitä edes oli) etäopetusten valmisteluun ja suunnitteluun. Lopputulema oli varmasti lähempänä hätäetäopetusta kuin hyvin suunniteltua ja valmisteltua etäopetusta tai verkko-oppimista.

Luvussa 2.1 kuvattiin, miten koronapandemian aikaansaama poikkeustilanne aiheutti monelle ahdistusta (mm. Salmela-aro, Upadyaya ja Hietajärvi 2020, 24; Hakulinen ym. 2020, 43–47). Ahdistus on kielteinen tunne, joka haittaa oppimista. Ahdistuminen voi johtaa tiedon pinnalliseen käsittelyyn – päässä alkaa ikään kuin lyödä tyhjää (Lonka 2014, 163). Ahdistuminen aiheuttaa myös itsesäätelyn heikkenemistä ja opiskelija alkaa kaivata ulkoista tukea (Lonka 2014, 163).

2.3 Motivaation merkitys

Motivaatio nousi esiin aikaisemmissa luvuissa monessa eri kohdassa. Luvussa 2.1 koronajan tutkimuksessa todettiin motivaation heikentyneen kolmanneksella ammatillisen koulutuksen opiskelijoista (Goman ym. 2021, 76–86). Etäopetusta käsitelleissä luvuissa motivaatio nousi esiin opiskelijan opintojen onnistumiseen liittyvänä tekijänä. Tämän luvun tarkoituksena on lyhyesti kuvata mitä motivaatio on ja mitkä tekijät sen syntymiseen vaikuttavat.

Itsemääräytymisteorian perusjako erityyppisten motivaatioiden erottelussa on autonomia – kontrolli jatkumo. Sisäinen motivaatio tai luontainen motivaatio, kuten Lonka (2014, 168) ehdottaa sille uudeksi suomenkieliseksi nimitykseksi, on autonomista ja se ilmenee käytöksenä, joka toteutuu kiinnostuksen perusteella ja jonka päällimmäinen palkinto ovat spontaanit vaikutuksen ja nautinnon tunteet. Ulkoisen motivaation käytös on ulkoisen pal-

kinnon, sosiaalisen hyväksynnän, rangaistuksen välttämisen tai saavutuksen arvostettu lopputulos. Ulkoisen motivaation autonomisuuden taso vaihtelee tilanteen mukaan. Palkinto tai rangaistus johtavat kontrolloituun päähän jatkumoa, kun taas henkilökohtaisesti arvostettu tai tärkeä lopputulos voi johtaa autonomisempaan motivoitumiseen. (Ryan ja Deci 2017, 14)

Amotivaatio tarkoittaa motivaation ja tarkoituksellisuuden puutetta eli passiivisuutta ja tehostomuutta. Itsemääräytymisteorian mukaan amotivaatio voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään. Ensimmäisessä ryhmässä ihmiset eivät tee mitään, koska he kokevat, että he eivät pysty saavuttamaan haluttua lopputulosta. Se voi johtua joko siitä, että he yleisesti tuntevat itsensä avuttomiksi tai siksi, että eivät henkilökohtaisesti voi suorittaa vaadittuja tehtäviä. Molemmissa tapauksissa kyse on koetun kyvykkyyden puutteesta. Toisessa ryhmässä kysymys on henkilökohtaisen kiinnostuksen, merkityksellisyyden tai arvon puutteesta. Toisen ryhmän tapauksessa henkilöllä voisi olla kyvykkyyttä toimia, mutta amotivaatio estää sen. Kolmannessa amotivaation ryhmässä on todellisuudessa kysymys motivoituneesta toimimattomuudesta tai oppositiokäytöksestä, joka pyrkii pysäyttämään autonomian tai yhteisöllisyyden perustarpeita uhkaavat vaatimukset. (Ryan ja Deci 2017, 16)

Motivaatio on oppimisen kannalta olennaisen tärkeää. Opiskelija jaksaa ponnistella haasteiden kanssa paremmin, jos hän kokee itsensä motivoituneeksi. Motivaatio liittyy aina johonkin toiminnan kohteeseen. Se auttaa tavoitteisiin pyrkimisessä ja vie kohti päämääriä ja tulevaisuutta. (Lonka 2014, 167–193)

Koulujärjestelmä usein epäonnistuu opiskelijoiden sisäisen motivaation hyödyntämisessä ja joutuu sen sijaan turvautumaan ulkoisen motivoinnin keinoihin. Arvosanat, palkinnot ja sosiaaliset vertailut ovat yleisiä, kuten myös ulkoinen paine, ohjaus ja rangaistukset. Sisäinen motivaatio on tärkeää opiskelijan sitoutumisen, kasvun ja kehittymisen kannalta. Merkittävät todisteet osoittavat, että opiskelijan itsenäisyyttä korostavat strategiat kontrolloivien sijaan edistävät autonomisempia motivaation muotoja sekä saavat aikaan korkeampaa sitoutumista, parempaa menestystä ja sen mukanaan tuomia positiivisia kokemuksia. (Ryan ja Deci 2017, 351)

Opiskelijoiden menestymisen kannalta myös opettajan motivoituminen on kriittisen tärkeää. Jos opettajat kokevat saavansa oppilaitoksen johdolta tukea omalle autonomialleen ja kyvykkyydelleen niin he puolestaan luovat luokkahuoneeseen ilmapiirin, joka tukee paremmin opiskelijoita. (Ryan ja Deci 2017, 351)

2.4 Hyvinvointi oppimisen perusedellytyksenä

Luvussa 2.1 tutustuttiin korona-ajan vaikutuksiin oppimiseen. Tutkimustuloksista kävi ilmi korona-ajan aiheuttamat moninaiset haasteet opiskelijoiden hyvinvoinnille. Tämän hyvinvointia käsittelevän luvun tarkoituksena on muodostaa kuva siitä, miten hyvinvointi on tutkimuksissa määritelty sekä mitkä tekijät siihen vaikuttavat.

Hyvinvoinnin käsitetään, etenkin pohjoismaisten tutkijoiden keskuudessa, kattavan ihmisenä olemisen aineellisen perustan lisäksi terveyden, sosiaaliset suhteet ja sosiaalisen identiteetin. Koettu hyvinvointi puolestaan tarkoittaa yksilön omaa kokemusta edellä mainituista sekä niiden muodostamaa kokonaisuutta. (Kestilä ja Karvonen 2019, 96)

Eric Allardtin (1976) lähestymistapaa käytetään yleisesti pohjoismaisessa hyvinvointitutkimuksessa (Kestilä ja Karvonen 2019, 121). Hyvinvoinnin mittaaminen lähtee ihmisen perustarpeista, joita jokainen tarvitsee selviytyäkseen ja nauttiakseen elämästä. Allardtin hyvinvoinnin mittaristo jaetaan kolmeen osaan: 1. aineellinen elintaso (having), 2. sosiaaliset tarpeet tai sosiaaliset suhteet (loving) ja 3. henkilökohtaisen kasvun tarpeet tai itsensä toteuttaminen (being). Jokaisella osa-alueella on sekä objektiivinen mittaristo, jossa tutkitaan tai kysytään määriä (esim. ystävien määrä), että subjektiivinen mittaristo, jossa kysytään ihmisen omia kokemuksia omasta tilanteestaan eri aihepiireihin liittyen. Materiaalinen elintaso koostuu Allardtin mukaan muun muassa taloudellisista resursseista eli tuloista ja omaisuudesta, asumisolosuhteista, työllisyydestä ja työoloista, terveydestä sekä koulutuksesta. Sosiaaliset tarpeet puolestaan koostuvat suhteista toisiin ihmisiin: perheeseen ja sukuun, ystäviin, yhdistyksiin ja järjestöihin sekä työkavereihin. Kolmas osa eli henkilökohtainen kasvu pitää sisällään vaikutusmahdollisuuden oman elämän päätöksiin ja tapahtumiin, poliittinen aktiivisuus, vapaa-ajan toiminnan mahdollisuudet, mahdollisuuden merki-

tykselliseen työelämään sekä mahdollisuuden nauttia luonnosta. (Allardt 1976 32–49; Allardt 1993, 89–93)

Koettuun hyvinvointiin sisältyviä sosiaalisia suhteita tarkastellaan ja tutkitaan yksinäisyyden tunteen kautta. Iästä riippumatta itsensä yksinäisiksi kokevia on vajaa kymmenen prosenttiyksikköä. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen hyvinvointitutkimuksissa yksinäisyyden tunteen mittareina käytetään yläkouluikäisillä läheisten ystävien määrää, 20-vuotiaista alkaen puolestaan kysytään suoraan kokevatko vastaajat itsensä yksinäisiksi. Toinen sosiaalisiin suhteisiin käytettävä mittari on turvallisuus, jota nuorilla tutkitaan koulukiusaamisen kautta. (Kestilä ja Karvonen 2019, 98).

Sosiaalisen aseman mukaisia hyvinvointieroja voidaan nuorilla eritellä perheen sosiaalisen aseman mukaisesti, joka puolestaan määritellään vanhempien koulutuksen, ammattiaseman tai tulojen perusteella. Nuorten sosiaalista asemaa voidaan määritellä myös koetun toimeentulon tai koetun sosiaalisen aseman kautta. Tutkimukset osoittavat lapsuuden elinolojen ja perheensosiaalisen aseman vaikuttavan nuorten hyvinvointiin. Perhetausta vaikuttaa nuoren tekemiin koulutusvalintoihin. (Kestilä ja Karvonen 2019, 121).

Koulu- ja luokkayhteisöön kiinnittyminen on merkittävää nuoren terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Se vaikuttaa myös siihen, mitkä ovat nuoren mahdollisuudet oppia omien kykyjen mukaisesti. Kokemus koulu- ja luokkayhteisöön kuulumisesta liittyy vahvasti nuorten elämänmyönteisyyteen. ”Vaikka kouluopetus koettaisiin kuinka mielenkiinnottomaksi tahansa, kouluun mennään usein mielellään, koska siellä tavataan kaverit” (Harinen ja Halme 2012, 54). (Halme ym. 2018, 30)

Opiskelijat kiinnittyvät opiskeluryhmään ammatillisissa oppilaitoksissa enemmän kuin lukioissa. Tosin alle puolet toimintarajoitteisista nuorista tuntee olevansa olennainen osa luokkayhteisöä. Luokkaan kiinnittyminen liittyy useaan hyvinvoinnin alueeseen. Kahdeksan kymmenestä luokkaan kiinnittyneestä nuoresta on tyytyväinen elämäänsä ja kokee vahvaa elämänhallintaa. Vastaavasti niillä nuorilla, jotka eivät ole kiinnittyneitä luokkaan on enemmän päivittäistä oireilua, yksinäisyyttä, ahdistuneisuusoireilua ja uupumusasteista väsymystä. (Halme ym. 2018, 60)

Osa nuorista kokee, että he eivät voi puhua mieltään painavista asioista koulun aikuisille. Huomiota pitäisi kiinnittää erityisesti nuoriin, joilla esiintyy useita haasteita. Nuorten turvallisuuden tunteella sekä nähdäksi ja kuulluksi tulemisella on iso merkitys hyvinvoinnille. (Halme ym. 2018, 64)

Itsemääräämisteoria (engl. self-determination theory, SDT) selittää motivaatiota psykologisten tarpeiden kautta. Teoria määrittelee psykologisiksi perustarpeiksi autonomian, kyvykkyyden ja yhteisöllisyyden. Ensimmäinen perustarve on autonomia (engl. autonomy), joka kuvataan tarpeena säädellä itse kokemuksia ja tapahtumia. Tällä ei kuitenkaan tarkoiteta riippumattomuutta, vaan pikemminkin sitä, että yksilön käyttäytyminen on linjassa hänen aitojen kiinnostustensa ja arvojensa kanssa. Kyvykkyys (engl. competence) määritellään tarpeeksi selvittää haasteista, saada aikaan ja kokea osaavansa. Yhteisöllisyys (engl. relatedness) kuvaillaan puolestaan tarpeena tuntea sosiaalista yhteenkuuluvuutta. (Ryan ja Deci 2017, 10–11)

Itsemääräytymisteoriaan sisältyvän perustarpeiden tyydyttymisen miniteorian mukaan ihminen ei voi menestyä ja kukoistaa, elleivät psykologisten perustarpeiden muodostamat välttämättömät edellytykset täyty. Perustarpeiden tyydyttymättä jääminen vaikuttaa yksilöön niin, että se heikentää hänen hyvinvointiaan sekä vähentää mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä. Perustarpeiden tyydyttymättömyys aiheuttaa myös voimattomuutta ja pahoinvointia. (Ryan ja Deci 2017, 242)

Korona-aikaan Serbiassa tehdyn tutkimuksen tulokset osoittavat, että itsemääräytymisteorian psykologisten perustarpeiden tyydyttyminen vaikutti huomattavasti siihen, miten ihmiset voivat pandemian aikana. Tutkimuksen mukaan vähiten ahdistuivat optimistisesti ja myönteisesti tilanteeseen suhtautuneet. Psykologisten perustarpeiden jääminen tyydyttymättä altisti kuitenkin heidätkin masennukselle, ahdistukselle ja stressille. Negatiivisemmin suhtautuneet ahdistuivat enemmän ja heistä kaikkein ahdistuneimpia olivat ne, joiden kyvykkyyden ja autonomian tarpeet jäivät tyydyttymättä pandemian aiheuttamien olosuhteiden takia. (Šakan, Žuljević ja Rokvić 2020,11)

2.5 Yksinäisyys hyvinvoinnin ja oppimisen haasteena

Hyvinvointiin liittyneessä edellisessä luvussa 2.4 yksinäisyys nousi yhdeksi merkittäväksi hyvinvointia selittäväksi tekijäksi, joten tässä luvussa käsitellään lyhyesti sitä mitä vaikutuksia yksinäisyydellä on, miten yleistä se on sekä miten yksinäisyyttä on aikaisemmissa tutkimuksissa mitattu.

Yksinäisyys heikentää hyvinvointia. Yksinäisyyttä kokevilla nuorilla on madaltunut elämänhallinnan tunne ja alentunut tyytyväisyys elämään. Alle kolmannes yksinäisistä nuorista on tyytyväinen elämäänsä, vaikka muista nuorista elämään tyytyväisiä on 80 prosenttia. Yksinäisyydellä on yhteys myös moniin koulukäynnin ongelmiin, kuten uupumusasteiseen väsymykseen. (Halme ym. 2018, 16)

Kahdeksanvuotiailla lapsilla tehdyissä tutkimuksissa on havaittu, että yksinäisyydellä ja psyykkisillä oireilla on selkeä yhteys. Joko niin että yksinäisyys kasvattaa mielenterveydellisiä ongelmia tai niin että psyykkiset ongelmat aiheuttavat yksinäisyyttä. Joka tapauksessa niin, että seurauksena on itseään vahvistava kierre, joka voimistaa psyykkisiä ja terveyteen liittyviä ongelmia. (Lempinen, Junttila ja Sourander 2018, 175)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hyvinvointitutkimuksessa yksinäisyyden mittarina käytetään yläkouluikäisillä sitä, onko heillä läheisiä ystäviä. Uusimmassa eli vuoden 2017 tutkimuksessa 8,5 % on vastannut ”Ei yhtään läheistä ystävää” (Kestilä ja Karvonen 2019, 99).

Itsensä yksinäisiksi tuntevien ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien nuorten osuus on noin 11 %. Tyttöjen ja poikien välillä on tuloksissa suuri ero. Pojista vain 6 % tunsivat itsensä yksinäiseksi ja tytöistä jopa 18 %. Tulos ei ole muuttunut edellisestä tutkimuksesta vuonna 2017. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019, 2)

2.6 Kooste

Korona-ajan vaikutukset oppimiseen olivat moninaiset. Poikkeusoloissa tapahtunut etäopiskelu oli normaalioloja kuormittavampaa ja aiheutti jaksamisen ja mielenterveyden on-

gelmia. Opiskelijat kärsivät motivaatio-ongelmista. Koronapandemian olosuhteet ja määräkset lisäsivät yksinäisyyttä. (ks luku 2.1)

Etäopetus voi olla yhtä toimiva tapa oppia kuin kontaktiopetuskin. Etäopetuksen vahvuutena on joustavuus ja sen tarjoama mahdollisuus yksilölliseen etenemiseen. Itsenäinen eteneminen siirtää toisaalta vastuuta enemmän opiskelijalle sekä vaatii opiskelijalta uskoa itseensä ja omaan kykyyn selviytyä. Opettajan voi olla vaikeampi ohjata ja tukea etäopiskelijaa oikea-aikaisesti ja tehokkaasti. Hyvin suunniteltu etäopetus hyödyntää asynkronista oppimista, jossa opiskelijoiden ei tarvitse työskennellä koko aikaa samanaikaisesti. Opettajan vuorovaikutus opiskelijoiden kanssa on kuitenkin aktiivista. (ks. luku 2.2)

Hätäetäopetus on kiireellä ja valmistelematta aloitettua suunnittelematonta etäopetusta. Se on tyypillisesti myös hyvin opettajavetoista. Hätäetäopetuksen huomio on opettamisessa sen sijaan että keskityttäisiin opiskelijoiden oppimiseen. Tarkoituksena ei ole rakentaa mitään hyvää ja pysyvää vaan selviytyä tilapäisratkaisulla kriisitilanteen yli. (ks. luku 2.2.3)

Motivaatio on oppimisen kannalta välttämätöntä. Sisäisesti motivoitunut opiskelija on innostunut ja jaksaa ponnistella haastavienkin tehtävien parissa. Amotivoitunut opiskelija sen sijaan ei tee mitään, koska kokee, että ei kykene saavuttamaan haluttua lopputulosta. Vaihtoehtoisesti amotivoitunutta ei kiinnosta tai hän ei koe tarjolla olevia tehtäviä mielekkäiksi. (ks luku 2.3)

Ihmisen hyvinvointia kuvataan eri lähestymistapojen ja teorioiden kautta. Niissä kuvataan menestymiselle ja kukoistamiselle välttämättömiä perustarpeita. Koronapandemia vaikutti eniten yhteisöllisyyden ja sosiaalisten tarpeiden alueella. Olosuhteiden aiheuttama pakotettu eristyneisyys lisäsi yksinäisyyttä, joka puolestaan heikentää todistetusti hyvinvointia. Yksinäisyydellä ja psyykkisillä oireilla on myös suora yhteys. (ks. luvut 2.4 ja 2.5)

3 Tutkimuksen toteuttaminen

Tämä tutkimus on kvantitatiivinen tapaustutkimus, jossa kohderyhmänä on ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoita. Tutkimus on poikittaistutkimus, sillä aineisto kerättiin yhdellä kerralla usealta vastaajalta (Heikkilä 2014, 14).

Tapaustutkimus on tutkimusstrategia tai lähestymistapa eikä metodologia tai metodi. Tapaustutkimuksen nimikkeellä tehdään tutkimusta eri tieteenaloilla, monenlaisista lähtökohdista ja erilaisilla tavoitteilla. Sen takia tapaustutkimukselle on vaikea antaa yhtä yleispätevää ja kattavaa määritelmää. Ainoa varmuudella yhdistävä tekijä on se, että tapaustutkimuksessa tarkastellaan yhtä tai useampaa tapausta, joiden määrittely, analysointi ja ratkaisu on tapaustutkimuksen keskeisin tavoite. (Eriksson ja Koistinen 2014, 4)

Erikssonin ja Koistinen (2014, 5) mukaan kannattaa lähestymistavaksi kannattaa valita tapaustutkimus, kun jokin tai useat seuraavista ehdoista täyttyvät:

- 'Mitä-', 'miten-' ja 'miksi-' kysymykset ovat keskeisellä sijalla.
- Tutkijalla on vähän kontrollia tapahtumiin.
- Aiheesta on tehty vain vähän empiiristä tutkimusta.
- Tutkimuskohteena on jokin tämän ajan elävässä elämässä oleva ilmiö.

Tämän tutkimuksen osalta voi kiistattomasti todeta, että koronapandemia on tutkimuksen tekoaikaan ”tämän ajan elävässä elämässä oleva ilmiö”. Tutkimuskysymyksissä ”Miten” kysymykset ovat isossa osassa. Empiiristä tutkimusta korona-ajasta on jonkun verran olemassa, mutta aihepiiri on sen verran uusi, että tutkimuksia on tehty rajallisesti etenkin ammatillisen koulutuksen kontekstissa. Osa korona-aikaan tehdyistä tutkimuksista on julkaistu jo kevään 2020 jälkeen, kun perusopetuksen etäopetus päättyi. Toisella asteella etäopetus on jatkunut olosuhteiden pakottamana tätä tutkimusta tehtäessä jo yli vuoden. Etäopetus ei ole ollut yhtäjaksoista mahdollisia poikkeustapauksia lukuun ottamatta, mutta sitä on joka tapauksessa ollut ainakin osalla tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista paljon enemmän kuin lähiopetusta. Toisen asteen etäopetus on aikaisemmin ollut vaikea aihe tut-

kittavaksi, koska etäopetusta on järjestetty vain vähän ja hyvin rajallisille opiskelijamääri-
le. Tutkimusta suunniteltaessa ja jo tehtyyn tutkimukseen tutustuttaessa kävi ilmeiseksi,
että koronan aiheuttama poikkeuksellinen tilanne ei voi olla vaikuttamatta suuresti siihen,
miten etäopetus onnistuu, miten opiskelijat etäopetuksessa oppivat ja miten he sen kokevat.
Tuota taustaa varten opiskelijoiden hyvinvointi nousi tutkimuksen keskeiseksi teemaksi.
Hyvinvointi vaikuttaa keskeisesti siihen, miten opiskelijat oppivat ja miten he kokevat etä-
opetustilanteen.

Yleinen käytäntö on, että kuvailevalle tapaustutkimukselle ei aseteta hypoteeseja, eikä niitä
asetettu tässäkin tutkimuksessa (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 158).

3.1 Tutkimuksen tavoitteet, lähtökohdat ja relevanssi

Koronapandemian aiheuttama tilanne ja mahdollisuus tutkimuksen tekemiseen on ainutlaa-
tuinen, mutta uskon että tuloksia voi hyödyntää myöhemminkin, kun suunnitellaan verkko-
tai etäopetusta ammatilliseen koulutukseen osaksi tutkintoa tai koko tutkinnon opiskeluun.
Gradia Jyväskylässä on jo aloittanut ensimmäinen ryhmä, joka opiskelee tieto- ja viestintä-
tekniikan perustutkintoa kokonaan verkkototeutuksena. Tämän opinnäytetyön tulokset voi-
vat tarjota tärkeää tietoa myös koronan jälkeiseen aikaan valmistauduttaessa ja pohdittaes-
sa mitä opiskelijoille oikeasti kuuluu ja mitkä ovat heidän valmiutensa opintojen jatkami-
seen.

3.2 Tutkimuskysymykset

Tutkielman tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden opintojen etenemistä ja hyvinvointia
pitkään jatkuneessa ja koronapandemian aiheuttamassa etäopetustilanteessa.

1. Miten opinnot etenivät koronan aiheuttamassa etäopetuksessa?
2. Mitkä olivat koronan aiheuttaman etäopetuksen suurimmat haasteet?
3. Miten opiskelijat voivat koronan aiheuttaman etäopetuksen aikana?

4. Minkälainen oli opiskelijoiden avuntarve koronan aiheuttaman etäopetuksen aikana?

Varsinaisten tutkimuskysymyksen lisäksi oltiin erityisen kiinnostuneita opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opintojen etenemisen välisestä suhteesta eli sitä, miten hyvin opiskelijoiden hyvinvointi selitti heidän opintojensa etenemistä koronapandemian aiheuttamassa etäopetustilanteessa.

3.3 Tutkimusasetelma, menetelmät ja aineiston hankinta

Tutkimuksen aineisto kerättiin Microsoft Forms:illa tehdyllä verkkokyselylomakkeella. Kysely lähetettiin 23.3.2021 yhteensä 1213 auto-, sähkö-, ict- ja logistiikka-alojen opiskelijalle Wilma-viestillä opiskelijaryhmien mukaan. Lisäksi opettajille lähetettiin sähköpostitse viesti, jossa pyydettiin käyttämään aikaa oppitunnista kyselyyn vastaamiseen. Noin viikon kuluttua 29.3.2021 lähetettiin vielä Wilmalla muistutusviesti vastaajille ja samoin sähköpostilla opettajille. Muistutusviestin vastaanottaneita opiskelijoita oli 1204 eli 9 opiskelijaa on valmistunut tai eronnut tai muuten poistunut opiskelijaryhmistä vajaan viikon aikana. Kyselyyn vastasi 215 opiskelijaa. Kyselyn vastausprosentiksi saatiin siten 17,7 % jos käytetään alkuperäisen viestin vastaanottajamäärää vertailulukuna.

Tutkimus toteutettiin sellaiseen aikaan, että opiskelijoista valtaosa oli edelleen etäopetuksessa tai osittaisessa etäopetuksessa. Lähiopetus alkoi kaikilla opiskelijoilla tutkimuksen aineiston keräämisen jälkeen 26.4.2021 alkaen. (Gradia 2021g)

Otannon onnistumisen arvioimiseksi pyysin vielä perusjoukon jakaumat aloitusvuosittain 22.4.2021. Jäljellä oleva opiskelijamäärä oli tuossa kohtaa pienentynyt 1186 opiskelijaan. Keväällä 2021 aloittaneita oli 67 opiskelijaa (5,6 %), vuonna 2020 aloittaneita 535 opiskelijaa (45,1 %), vuonna 2019 aloittaneita 332 opiskelijaa (28,0 %), vuonna 2018 aloittaneita 217 opiskelijaa (18,3 %) ja ennen vuotta 2018 aloittaneita 35 opiskelijaa (3,0 %). Tutkimukseen valikoituneet alat ovat miesvaltaisia. Naisten osuus perusjoukon opiskelijamäärästä oli vain 10,8 %.

Kyselyssä oli yhteensä 25 kysymystä (liite A), jotka jakautuivat tutkimuskysymysten mukaisesti eri aiheisiin taulukon 2 mukaisesti.

Aihepiiri	Asenne-asteikko	Monivalintakysymyksiä	Avoimia kysymyksiä
Taustatiedot		1	
Etäopetus		2, 14, 15, 19, 20, 22, 23	21, 24
Opintojen sujuminen		16, 17, 18	
Avun tarvitseminen ja pyytäminen	8	9, 11, 13	10, 12
Hyvinvointi		3, 4	
Yksinäisyys		5, 6, 7	
Vapaa palaute			25

Taulukko 2. Tutkimuskysymysten jakautuminen eri aiheisiin

3.4 Analysointimenetelmät

Ristiintaulukoinnin avulla tutkittiin kahden tai useamman muuttujan välisiä riippuvuuksia. Tällä tavalla löydettiin muuttujia, jotka näyttävät selittävän toista muuttujaa. Syy-seuraussuhteista ei kuitenkaan pidä tehdä päättelyitä ristiintaulukoinnin perusteella. (Vilkka 2007, 129)

Tutkimusaineistoa analysoitiin tilastollisilla menetelmillä käyttäen SPSS-tilasto-ohjelmaa.

Ristiintaulukointien riippuvuuksia tutkittiin χ^2 (khiin neliö) riippumattomuustestin avulla. Sen käytön edellytyksinä on, että korkeintaan 20 % odotetuista frekvensseistä on alle 5 ja jokaisen odotetun frekvenssin on oltava suurempi kuin 1. SPSS-tilasto-ohjelma ilmoittaa vaatimusten täyttymisestä taulukon alapuolella. (Heikkilä 2014, 200–201)

Merkitsevyystaso p ilmoittaa, kuinka suuri riski on, että saatu ero tai riippuvuus johtuu sattumasta. Merkitsevyystaso mittaa tehdyn johtopäätöksen tilastollista luotettavuutta. Täs-

sä tutkimuksessa käytetään Heikkilän (2014, 184) mukaan yleisimmin käytettyjä merkitsevyystasoja, jotka ovat 0,05 (5 %), 0,01 (1 %) ja 0,001 (0,1 %). Mitä pienempi merkitsevyystaso, sitä merkittävämpi tulos. Riippuvuuden sanotaan olevan tilastollisesti erittäin merkitsevä, jos $p \leq 0,001$; tilastollisesti merkitsevä, jos $0,001 < p \leq 0,01$; tilastollisesti melkein merkitsevä, jos $0,01 < p \leq 0,05$ ja tilastollisesti suuntaa antava, jos $0,05 < p \leq 0,1$ (Heikkilä 2014, 185).

3.5 Tapaustutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa sen tulosten toistettavuutta eli esimerkiksi sitä päätyisikö toinen tutkija samaan tulokseen (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 231).

Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa myös tarkkuutta eli sitä että tutkimukseen ei sisälly satunnaisvirheitä. Arvioinnin kohteena ovat tutkimukseen vastanneen otoksen otoskoko ja laatu perusjoukkoon verrattuna sekä vastausprosentti (Vilkkä 2007, 149).

Tapaustutkimuksen luotettavuuden arvioinnille haasteen aiheuttaa tapaus itse, jos tapaus on ainutlaatuinen, kuten tapaustutkimuksessa olisi tarkoituksena. Tapaus ei välttämättä ole toistettavissa sellaisenaan toisessa ajankohdassa. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 232).

Toinen tutkimuksen luotettavuuteen liittyvä käsite on validius eli pätevyys. Se kuvaa sitä miten hyvin käytetyt tutkimusmenetelmät mittaavat sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoitus mitata. Kyselylomakkeen tapauksessa haasteeksi saattaa tulla se, että vastaajat käsittävät kysymyksen eri tavalla kuin mitä tutkija on tarkoittanut. Lisähaaste tulee siitä, että on vaikea varmistua siitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen eli ovatko he tosissaan yrittäneet vastata huolellisesti ja rehellisesti. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 195; 231–232)

4 Tulokset

Seuraavassa käydään läpi opiskelijakyselyn vastaukset tutkimusteemojen mukaisesti ryhmiteltyinä (taulukko 2).

Ainoa varsinainen taustatietokysymys oli kysymys 1, jossa kysyttiin, miten kauan vastaaja on opiskellut Gradia Jyväskylässä. Taulukko 3 näyttää tutkimukseen osallistuneiden opiskelijoiden jakauman aloitusvuoden perusteella.

	Frequency	Percent
Valid Aloitin keväällä 2021	13	6.0
Aloitin vuonna 2020	102	47.4
Aloitin vuonna 2019	75	34.9
Aloitin vuonna 2018	22	10.2
Aloitin ennen vuotta 2018	3	1.4
Total	215	100.0

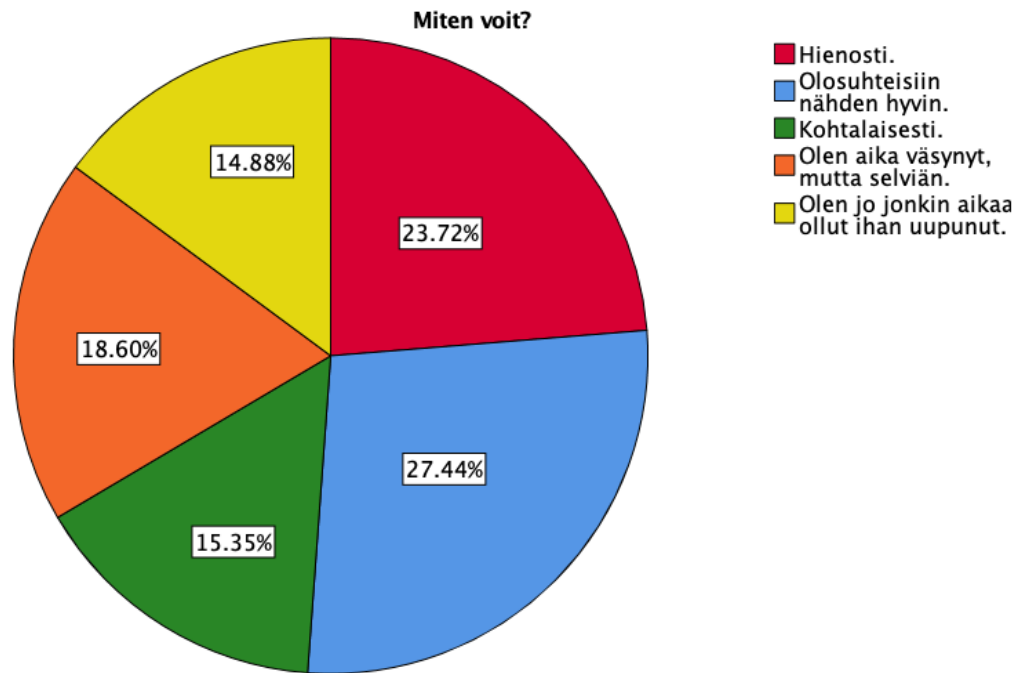
Taulukko 3. Opintojen aloitusvuosi (N=215)

Aloitusajankohta vaikuttaa siihen, miten pitkään opiskelija on ollut etäopetuksessa. Sitä voi käyttää myös sen arvioimiseen, miten pitkällä opiskelija on opinnoissaan.

Verrattaessa tutkimukseen vastannutta otosta luvussa 3.3 kuvattuun perusjoukkoon voidaan todeta seuraavaa. Vuonna 2019 aloittaneita on otoksessa isompi osuus 34,9 % verrattuna perusjoukon (28 %):n. Vastaavasti vuonna 2018 tai sitä ennen aloittaneiden määrä on perusjoukkoon verrattuna liian pieni – otoksessa osuus on 11,6 % ja perusjoukossa osuus on lähes kaksinkertainen eli 21,3 %. Saaduista vastauksista ei voi tehdä päätelmiä ennen vuotta 2018 aloittaneista opiskelijoista, koska vastaajia oli vain kolme opiskelijaa.

4.1 Hyvinvointi

Tutkimuskysymysten kannalta olennainen tema opiskelijoiden yleisestä hyvinvoinnista kysymyksessä kolme tulee vastatuksi kuvion 3 perusteella (N=215).

Kuvio 3. Opiskelijoiden hyvinvointi

Itsensä hyvinvoiviksi määrittelee 51,2 % opiskelijoista - hienosti ja olosuhteisiin nähden hyvin vastanneet. Toinen ääripää eli väsyneiksi ja uupuneiksi itsensä määritteleviä on yhteensä 33,5 %. Jos oletetaan että tutkimukseen saatu otos opiskelijoista on edustava niin koko 1213 opiskelijan joukosta tuo väsyneiden ja uupuneiden määrä tarkoittaisi käytännössä 406 opiskelijaa.

Hyvinvoinnin ja koronan aiheuttamien haasteiden epätasainen jakautuminen oli odotettavissa ja näkyi myös muissa luvussa 2.1 esitellyissä korona-aikana tehdyissä tutkimuksissa mm (Sainio ym. 2020, 2–3; Salmela-aro, Upadyaya ja Hietajärvi 2020, 25).

Taulukko 4 kuvaa toisen hyvinvointia käsittelevän kysymyksen eli kysymyksen 4 ”Miten koronatilanne vaikuttaa hyvinvointiisi?” vastausten jakauman.

Valtaosa eli 78,6 % opiskelijoista ilmoitti voitavansa hyvin koronatilanteesta huolimatta. Koronatilanteen takia ahdistuneiden määrä oli kokonaisuutena pieni. Suurempi osa opiskelijoista (16,3 %) tosin koki ahdistusta ajoittain.

	Frequency	Percent
Valid Ei juuri mitenkään, voin hyvin.	102	47.4
Voin ihan hyvin, mutta ajoittain olen huolissani koronatilanteesta.	67	31.2
En voi kovin hyvin, minua ahdistaa ajoittain aika paljon.	35	16.3
Olen ahdistunut ja/tai peloissani.	7	3.3
En pärjää enää yksin ahdistukseni tai pelkoni kanssa.	4	1.9
Total	215	100.0

Taulukko 4. Miten koronatilanne vaikuttaa hyvinvointiisi? (N=215)

Halusin tutkia selittääkö opiskelijan hyvinvointi hänen opintojensa sujumista tai toisinpäin. Opintojen sujumista selvittää kysymys 16 eli ”Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?”. Saadakseni tilastollisesti päteviä tuloksia jouduin koodaamaan hyvinvointikysymyksen ”Miten voit?” vastaukset uudestaan alkuperäiseltä viisiportaiselta asteikolta kolmeportaiselle asteikolle. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Yhden solun odotusarvo oli alle 5, mutta prosenttiosuutena se oli 11,1 % eli tulos on pätevä. Ristiintaulukoinnin tulokset näkyvät taulukossa 5.

		Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?			Total
		Kyllä.	Osassa kursseista, mutta en kaikissa.	En.	
Miten voit	Hyvin	72.7%	26.4%	0.9%	100.0%
	Kohtalaisesti	45.5%	42.4%	12.1%	100.0%
	Olen väsynyt tai uupunut	33.3%	52.8%	13.9%	100.0%
Total		55.3%	37.7%	7.0%	100.0%

Taulukko 5. Miten voit ja oletko saanut kurssien tehtävät palautettua sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä? (N=215)

Hyvin voivista opiskelijoista valtaosa eli 72,7 % oli saanut palautettua kurssien tehtävät aikataulussa. Vastaavasti väsyneistä tai uupuneista vain kolmasosa eli 33,3 % oli saanut palautettua tehtävät vaaditussa aikataulussa.

Vastaava jakauma saatiin, kun ristiintaulukoidaan hyvinvointi ja toinen opintojen sujumista selvittävä kysymys eli kysymys 18 ”Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?”. Tuossa taulukoinnissa kuitenkin kahden solun odotusarvo (22,2 %) jäi alle viiden eli riippuvuutta ei voida tutkia ristiintaulukoimalla.

4.2 Yksinäisyys

Yksinäisyyttä koskeva ensimmäinen kysymys oli tutkimuksen kysymys numero viisi ja siinä kysyttiin yksinkertaisesti ”Oletko yksinäinen?”. Vastausten jakauma näkyy taulukossa 6.

	Frequency	Percent
Valid En ole yksinäinen, tapaan riittävästi ystäviäni kasvotusten tai virtuaalisesti.	124	57.7
Olen yksinäisempi kuin ennen koronaa, mutta se ei haittaa minua.	71	33.0
Olen yksinäisempi kuin ennen koronaa, ja se on minulle ongelma.	20	9.3
Total	215	100.0

Taulukko 6. Oletko yksinäinen? (N=215)

Valtaosa vastaajista ei ollut yksinäisiä, tai he ovat yksinäisempiä kuin ennen koronaa, mutta yksinäisyys ei haittaa heitä. Vastaajista 9,3 % ilmoitti olevansa yksinäisempiä kuin ennen koronaa ja että se on heille ongelma. Jos oletetaan että tutkimukseen saatu otos opiskelijoista on edustava, niin koko 1213 opiskelijan joukosta tuo yksinäisyyttään ongelmana pitävien joukon koko olisi kooltaan 113 opiskelijaa.

Luvun 2.5 Yksinäisyys toisessa kappaleessa - todettiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen perusteella, että yksinäisiksi itsensä kokevia on noin 11 % nuorista. Tuo tulos linjassa tämän tutkimuksen tulosten kanssa, mutta kun huomioidaan perusjoukon

sukupuolijakauma, niin tuloksesta on ehkä syytä olla huolissaan. Tutkimuksen kohteena olleilla miesvaltaisilla aloilla poikia / miehiä on tämän tutkimuksen perusjoukosta valtaosa eli 89,2 %. THL:n tutkimuksessa pojista vain 6 % tunsi itsensä yksinäiseksi. Tämän tutkimuksen vastaajista 9,3 % vastasi ”Olen yksinäisempi kuin ennen koronaa, ja se on minulle ongelma”.

Kyselyn kuudes kysymys käsittelee sitä, miten usein vastaajat tuntevat itsensä yksinäiseksi. Taulukko 7 esittelee kysymyksen vastausten jakauman.

	Frequency	Percent
Valid Ei koskaan.	72	33.5
Muutaman kerran vuodessa.	53	24.7
Muutaman kerran kuukaudessa.	35	16.3
Noin kerran viikossa.	38	17.7
Päivittäin.	17	7.9
Total	215	100.0

Taulukko 7. Miten usein koet itsesi yksinäiseksi? (N=215)

Yksinäisyys konkretisoituu hyvin kysyttäessä, miten usein vastaaja kokee itsensä yksinäiseksi. Rungas neljäsosa vastaajista eli 25,6 % tunsi itsensä yksinäiseksi kerran viikossa tai useammin.

Yksinäisyyttä koskevan kysymyksen 7 ”Miksi olet yksinäinen” kohdalla kysymysten valmistelussa tapahtui virhe. Kysymykseen oli pakko vastata, eikä vaihtoehtoisissa ollut ”En ole yksinäinen” tai muuta vastaavaa vaihtoehtoa. Korjasin virheen heti, kun sain siitä palautetta vastauksissa, mutta joka tapauksessa tuloksiin täytyy suhtautua varauksella. Eniten valintoja eli 30,2 % tuli vaihtoehtoon ”En tapaa koulukavereitani kasvotusten”, seuraavana oli 27 % osuudella ”Tapaan kavereitani vain virtuaalisesti” ja kolmantena 20,9 % osuudella ”Minulla ei muutenkaan juuri ole kavereita”.

Halusin tutkia selittääkö opiskelijan yksinäisyys hänen hyvinvointiaan. Saadakseni tilastollisesti päteviä tuloksia koodasin hyvinvointikyselyn vastaukset uudestaan alkuperäiseltä viisiportaiselta asteikolta kolmeportaiselle asteikolle. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin

merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Yhden solun odotusarvo oli alle 5, mutta prosenttiosuutena se oli 11,1 % eli tulos on pätevä. Ristiintaulukoinnin tulokset näkyvät taulukossa 8.

		Oletko yksinäinen?			Total
		En ole yksinäinen, tapaan riittävästi ystäviäni kasvotusten tai virtuaalisesti.	Olen yksinäisempi kuin ennen koronaa, mutta se ei haittaa minua.	Olen yksinäisempi kuin ennen koronaa, ja se on minulle ongelma.	
Miten voit	Hyvin	66.1%	38.0%	5.0%	51.2%
	Kohtalaisesti	12.1%	22.5%	10.0%	15.3%
	Olen väsynyt tai uupunut	21.8%	39.4%	85.0%	33.5%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Taulukko 8. Miten voit ja oletko yksinäinen (N=215)

Yksinäisyys oli merkittävä tekijä hyvinvoinnissa tämän tutkimuksen perusteella. Niistä opiskelijoista, jotka eivät kokeneet itseään yksinäisiksi koki voivansa hyvin peräti 66,1 %. Vastaavasti niistä opiskelijoista, jotka pitivät yksinäisyyttään ongelmana valtaosa eli 85,0 % oli joko väsyneitä tai uupuneita.

4.3 Opintojen sujuminen

Opintojen sujumiseen liittyviä kysymyksiä 16 ja 18 on käytetty lähinnä ristiintaulukoinneissa, kun on pyritty selvittämään mitkä asiat vaikuttavat opintojen sujumiseen. Tässä luvussa on esiteltynä noiden kysymysten vastausten jakaumat.

Opintojen sujumiseen liittyvä kysymys 16 ”Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?”. Vastausten jakauma näkyy taulukossa 9.

	Frequency	Percent
Valid Kyllä.	119	55.3
Osassa kursseista, mutta en kaikissa.	81	37.7
En.	15	7.0
Total	215	100.0

Taulukko 9. Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä? (N=215)

Vähän yli puolet eli 55,3 % vastaajista ilmoitti, että he olivat palauttaneet tehtävät ajoissa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä. Toisaalta suuri osa vastaajista 37,7 % ilmoitti, että he olivat kyenneet tähän vain osassa kursseista.

Opintojen sujumiseen liittyvä kysymys 17 käsitteli tehtävien palauttamiseen liittyviä haasteita ”Mitkä ovat olleet syitä siihen, että et ole saanut palautettua tehtäviä aikataulussa?”. Vastaajat saivat valita kaikki haluamansa kohdat kysymyksestä. Taulukossa 10 on koottuna vastaukset suuruusjärjestyksen mukaisesti.

Mitkä ovat olleet syitä siihen, että et ole saanut palautettua tehtäviä aikataulussa?	Määrä	%
Minulla ei ole ollut motivaatiota tehdä tehtäviä.	66	30,7
Olen ollut liian väsynyt tai ahdistunut tehdäkseeni tehtäviä.	50	23,3
En ymmärtänyt mitä pitää tehdä.	43	20,0
Tehtävät olivat liian vaikeita.	37	17,2
Aika ei riittänyt tehtävien tekemiseen.	35	16,3
Olisin tarvinnut lisää ohjausta.	33	15,3

Taulukko 10. Syitä siihen, että tehtäviä ei palautettu aikataulussa (N=215)

Motivaatio-ongelmat nousivat merkittävimmäksi syyksi sille, että tehtäviä ei oltu palautettu aikataulussa. Motivaatio-ongelmat nousivat esiin myös muissa tutkimuksissa. Vajaalla kolmanneksella eli 29 % Karvin tutkimukseen osallistuneista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista oli ollut ongelmia motivaation suhteen poikkeusolojen aikana (Goman ym. 2021, 86). Tutkimusten tulokset ovat siis hyvin linjassa keskenään. Väsymys ja ahdistus oli toiseksi merkittävin syy tehtävien palauttamattomuudelle. Tämän kysymyksen vastausten perusteella molemmat merkittävimmit nousseet syyt johtuivat muusta kuin tehtävistä tai

ajan tai ohjauksen puutteesta. Merkittävänä täytyy pitää myös viidesosan valitsemaa kolmanneksi tärkeimmäksi noussutta syytä ”En ymmärtänyt mitä pitää tehdä”. Sen voinee tulkita liittyvän puutteellisen ohjaukseen. Neljänneksi yleisimmin valittuna syynä oli liian vaikeat tehtävät. Liian vaikeat tehtävät aiheuttavat opiskelijan kyvykkyyden tunteen katoamisen ja se puolestaan heikentää opiskelijan kiinnittymistä opintoihinsa ainakin sen päivän ajaksi (Ryan ja Deci 2017, 11; Patall ym. 2018, 228). Runsas 15 % olisi tarvinnut lisää ohjausta.

Opintojen sujumiseen liittyvän kysymyksen 18 ”Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?” tulokset löytyvät taulukosta 11.

	Frequency	Percent
Valid Kyllä.	112	52.1
Osittain, mutta ei kokonaan.	90	41.9
Ei.	13	6.0
Total	215	100.0

Taulukko 11. Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti? (N=215)

Puolet opiskelijoista ilmoitti, että opinnot olivat edenneet suunnitellusti ja n. 42 % ilmoitti, että opinnot olivat edenneet osittain, mutta ei kokonaan suunnitellusti. Vastaukset ovat yhteneviä toisen opintojen etenemistä kuvaavan kysymyksen 16 kanssa, jonka tulokset oli kuvattu taulukossa 9 ja se vahvistaa kuvaa tutkimuksen tulosten luotettavuudesta.

4.4 Etäopetus

Tutkimuksen kysymyksenä kaksi oli opiskelijoiden lähiopetuksen määrää käsitellyt kysymys ”Miten paljon olet ollut lähiopetuksessa kuluneen vuoden aikana ((3/2020-3/2021)?)”. Tulokset näkyvät taulukosta 12.

Alle kaksi kalenterikuukautta tutkimusta edeltäneen vuoden aikana lähiopetuksessa olleiden osuus oli peräti 61,4 %. Vain 15,8 % vastanneista on ollut lähiopetuksessa kolme neljästä opetuspäivästä tai enemmän.

	Frequency	Percent
Valid Olen ollut lähiopetuksessa koko ajan tai lähes koko ajan.	18	8.4
Lähiopetusta on ollut noin 3/4 opetuspäivistä vuoden aikana	16	7.4
Lähiopetusta on ollut noin puolet opetuspäivistä vuoden aikana.	49	22.8
Alle 40 lähiopetuspäivää (noin kaksi kalenterikuukautta tai kaksi osajaksoa) vuoden aikana.	65	30.2
Alle 20 lähiopetuspäivää (noin kalenterikuukausi tai yksi osajakso) vuoden aikana.	35	16.3
Korkeintaan 5 lähiopetuspäivää vuoden aikana.	32	14.9
Total	215	100.0

Taulukko 12. Lähiopetuksen määrä (N=215)

Opiskelijoiden lähi- ja etäopetuksessa viettämät ajat vaihtelevat aloittain ja opintojen aloitusajankohdan mukaan. Taulukon 13 perusteella voidaan nähdä, että erot aloitusajankohdan perusteella ovat suhteellisen pieniä. Riippuvuutta ei voida arvioida, koska 16 solun eli 53,3 % odotusarvo on alle 5.

Vuonna 2020 aloittaneista suurempi osa oli kuitenkin ollut lähiopetuksessa noin puolet ajasta ja vastaavasti pienempi osa heistä oli ollut alle kalenterikuukauden lähiopetuksessa. Gradian päätöksissä (mm. Gradia 2020i) korostettiin sitä, että opintoja aloittavat opiskelijat olivat syksyllä 2020 muita enemmän lähiopetuksessa ja sen voitaneen todeta tämän tutkimuksen tietojen perusteella pitävän keskimäärin paikkansa. Jatkuvasti lähiopetuksessa olleiden määrä selittynee erilaisilla tukipajoilla, joita oli tarjolla pienelle määrälle opiskelijoita oppilaitoksen tiloissa.

		Etäopetuksen alkamisesta on nyt kulunut noin vuosi. Miten paljon olet ollut lähiopetuksessa kuluneen vuoden aikana (3/2020-3/2021)						Total
		Olen ollut lähiopetuksessa koko ajan tai lähes koko ajan.	Lähiopetusta on ollut noin 3/4 opetuspäivistä vuoden aikana	Lähiopetusta on ollut noin puolet opetuspäivistä vuoden aikana.	Alle 40 lähiopetuspäivää (noin kaksi kalenterikuukautta tai kaksi osajaksoa) vuoden aikana.	Alle 20 lähiopetuspäivää (noin kalenteri-kuukausi tai yksi osajakso) vuoden aikana.	Korkeintaan 5 lähiopetuspäivää vuoden aikana.	
Miten kauan olet opiskellut Gradia Jyväskylässä?	Aloitin keväällä 2021	7.7%	15.4%		7.7%	7.7%	61.5%	100.0%
	Aloitin vuonna 2020	9.8%	6.9%	29.4%	32.4%	11.8%	9.8%	100.0%
	Aloitin vuonna 2019	5.3%	6.7%	20.0%	32.0%	22.7%	13.3%	100.0%
	Aloitin vuonna 2018	13.6%	9.1%	13.6%	31.8%	18.2%	13.6%	100.0%
	Aloitin ennen vuotta 2018			33.3%		33.3%	33.3%	100.0%
Total		8.4%	7.4%	22.8%	30.2%	16.3%	14.9%	100.0%

Taulukko 13. Opintojen aloitusvuosi ja lähiopetuksen määrä (N=215)

Kysymys 14 kartoitti sitä, miten opiskelijat kokivat työmääränsä etäopetusajana. Kysymyksen ”Etäopiskeluun käytetty aika - tekemistä viikossa on...” jakauma on taulukossa 14. Tuloksista voidaan nähdä, että valtaosa on tekemisen määrään tyytyväinen, mutta toisaalta vastaajista runsas neljäsosa piti työmäärää liian suurena ja kymmenesosa liian pienenä.

	Frequency	Percent
Valid sopivasti	134	62.3
liian vähän liikaa.	25	11.6
	56	26.0
Total	215	100.0

Taulukko 14. Etäopiskeluun käytetty aika – tekemistä viikossa on... (N=215)

Halusin tutkia selittääkö opiskelijan hyvinvointi hänen kokemustaan työmäärästä. Saadakseni tilastollisesti päteviä tuloksia jouduin koodaamaan hyvinvointikysymyksen ”Miten voit?” vastaukset uudestaan alkuperäiseltä viisiportaiselta asteikolta kolmeportaiselle as-

teikolle. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Yhden solun odotusarvo oli alle 5, mutta prosenttiosuutena se oli 11,1 % eli tulos on pätevä. Ristiintaulukoinnin tulokset näkyvät taulukossa 15. Otin myös odotusarvojen määrän näkyville taulukkoon, että riippuvuuden tulkitsee varmasti oikein.

			Miten voit			Total
			Hyvin	Kohtalaisesti	Olen väsynyt tai uupunut	
Etäopiskeluun käytetty aika - tekemistä viikossa on	sopivasti	Count	89	19	26	134
		Expected Count	68.6	20.6	44.9	134.0
		% within Miten voit	80.9%	57.6%	36.1%	62.3%
	liian vähän	Count	9	3	13	25
		Expected Count	12.8	3.8	8.4	25.0
		% within Miten voit	8.2%	9.1%	18.1%	11.6%
	liikaa.	Count	12	11	33	56
		Expected Count	28.7	8.6	18.8	56.0
		% within Miten voit	10.9%	33.3%	45.8%	26.0%
Total	Count	110	33	72	215	
	Expected Count	110.0	33.0	72.0	215.0	
	% within Miten voit	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

Taulukko 15. Etäopiskeluun käytetty aika ja miten voit? (N=215)

Hyvin voivat opiskelijat olivat tyytyväisiä myös tekemisen määrään. Vastaavasti uupuneista opiskelijoista lähes puolet eli 45,8 % oli sitä mieltä, että tekemistä oli liikaa.

Kysymyksen 14 ristiintaulukoinnista opintojen sujumista kuvaavan kysymyksen 18 ”Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?” kanssa. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Kahden solun odotusarvo oli alle 5, mutta prosenttiosuutena se oli 22,2 % eli tulos on pätevä. Jakaumasta näkyy, että ne, joiden opinnot ovat edenneet suunnitellusti ovat tyytyväisiä tekemisen määrään. Vastaavasti ne, joiden opinnot eivät olleet

edenneet suunnitellusti tai olivat edenneet vain osittain suunnitellusti, olivat odotusarvoja enemmän sitä mieltä, että tekemistä oli liikaa.

Vastaava tulos tuli myös kysymyksen 14 ja toisen opintojen sujumista kuvaavan kysymyksen 16 ”Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?” ristiintaulukoinnista. Riippuvuus on tilastollisesti merkittävä p arvolla $p = 0,002$. Kahden solun odotusarvo oli alle 5, mutta prosenttiosuutena se oli 22,2 % eli tulos on pätevä. Jakaumasta voidaan tehdä samat johtopäätökset, kuin kysymysten 14 ja 18 ristiintaulukoinnista edellä.

Kysymys 15 käsitteli etäopiskelun suurimpia haasteita. Vastaajat saivat valita kaikki haluamansa kohdat kysymyksen vaihtoehdoista. Taulukkoon 16 on koottuna vastaukset suuruusjärjestykseen lajiteltuina.

Mitkä ovat olleet suurimmat haasteet etäopiskelussa?	Määrä	%
Motivaation ylläpitäminen	139	64,7
Epäselvät tehtävänannot (ohjeet, aikataulut...)	100	46,5
Tekniset ongelmat (laitteet, nettiyhteys)	66	30,7
Huoli tulevaisuudesta	65	30,2
Sosiaalisuuden puute	61	28,4
Työmäärän suuruus	60	27,9
Oikean oppimisympäristön löytäminen, missä kurssimateriaalit majailevat	49	22,8
Tilanne kotona, esim. rauhatonta	42	19,5
Muu.	28	13,0

Taulukko 16. Etäopiskelun suurimmat haasteet (N=215)

Motivaatio oli yleisimmin valittu haaste lähes kahden kolmasosan mielestä. Lähes puolet eli 46,5 % piti epäselviä tehtävänantoja ongelmana. Myös tekniset ongelmat nousivat merkittäväksi haasteeksi 30,7 % mielestä. Huoli tulevaisuudesta ja sosiaalisuuden puute kuvaavat opiskelijoiden hyvinvointiin liittyneitä haasteita. Mitenkään merkityksettömänä ei ole syytä pitää myöskään sitä, että lähes viidesosa oli vastannut, että tilanne kotona oli suurimpien haasteiden joukossa.

Kysymys 20 sisälsi erilaisia väittämiä etäopetukseen liittyen. Vastajaat saivat valita kaikki haluamansa kohdat kysymyksestä. Taulukosta 17 löytyy vastaukset suuruusjärjestykseen lajiteltuina.

Mitä ajattelet etäopiskelusta?	Määrä	%
Etäopiskelu viisi päivää viikossa sopii minulle hyvin.	90	41,9
En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa	89	41,4
Etäopiskelu sopisi minulle paremmin, jos puolet ajasta oltaisiin koululla lähiopetuksessa (joka toinen viikko lähiopetusta ja joka toinen viikko etäopetusta).	59	27,4
Voisin ajatella opiskelevani jotain etäopetuksena korona-ajan jälkeenkin.	58	27,0
Haluaisin opiskella etäopiskeluna osan kursseista korona-ajan jälkeen.	48	22,3
Opin etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa.	44	20,5
Etäopiskelu ei sovi minulle yhtään. Haluaisin opiskella vain lähiopetuksessa.	41	19,1
Etäopiskelu olisi helpompaa, jos oltaisiin vaikka yksi päivä viikosta koulussa.	34	15,8

Taulukko 17. Mitä ajattelet etäopiskelusta? (N=215)

Ristiintaulukointi väittämän ”Etäopiskelu viisi päivää viikossa sopii minulle hyvin” ja opintojen sujumista kuvaava ”Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti” kysymyksen 18 välillä tuotti taulukon, josta ei voinut havaita mitään säännönmukaisuutta. Riippuvuutta kuvaava $p = 0,448$ eli tällä aineistolla ei voida todeta riippuvuutta kysymysten välillä.

Sama tulos saatiin ristiintaulukoimalla toisella opintojen sujumista kuvaavalla kysymyksellä 16 ”Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?”. Riippuvuutta kuvaava $p = 0,205$ eli myöskään toisella kysymyksellä ei saatu riippuvuutta opintojen sujumisen ja väittämän ”Etäopiskelu viisi päivää viikosta sopii minulle hyvin” välille.

Kahden edellisen kappaleen ristiintaulukointien tuloksia voisi ehkä vetää yhteen niin että opiskelijat eivät osanneet arvioida sitä, miten hyvin etäopetus heille oikeasti soveltui. Jot-

kut ehkä ajattelivat, että etäopetusaika on ollut omalla tavallaan mukavaa, eivätkä he py-sähtyneet miettimään miten heidän omat opintonsa ovat etäopetuksessa edenneet.

Väittämän ”En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa” ristiintaulukointi opin-tojen sujumista kuvaavan kysymyksen 16 eli ”Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?” tuotti tulokseksi ei riip-puvuutta p arvolla $p=0,128$.

Väittämän ”En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa” ristiintaulukointi opin-tojen sujumista kuvaavan kysymyksen 18 eli ”Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti” näkyy taulukosta 18. Riippuvuus on tilastollisesti merkittävä p arvolla $p = 0,007$. Yhden-kään solun odotusarvo ei ole alle 5 eli tulos on pätevä. Otin taulukkoon prosenttien lisäksi myös määrät ja odotusarvot näkyville, että näkisin, minkälainen riippuvuus ristiintaulu-koinnissa on.

Taulukosta voidaan nähdä, että ne kenen opinnot olivat edenneet suunnitellusti ovat olleet odotusarvoa enemmän eri mieltä väittämän ”En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lä-hiopiskelussa” kanssa. Toisaalta ne, joiden opinnot olivat edenneet osittain suunnitellusti ovat olleet enemmän samaa mieltä väittämän ”En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lä-hiopiskelussa” kanssa kuin odotusarvoissa oli.

			Etäopiskelu_En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa		Total
			Samaa mieltä	Eri mieltä	
Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?	Kyllä.	Count	35	77	112
		Expected Count	46.4	65.6	112.0
		% within Etäopiskelu_En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa	39.3%	61.1%	52.1%
Osittain, mutta ei kokonaan.		Count	47	43	90
		Expected Count	37.3	52.7	90.0
		% within Etäopiskelu_En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa	52.8%	34.1%	41.9%
Ei.		Count	7	6	13
		Expected Count	5.4	7.6	13.0
		% within Etäopiskelu_En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa	7.9%	4.8%	6.0%
Total		Count	89	126	215
		Expected Count	89.0	126.0	215.0
		% within Etäopiskelu_En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa	100.0%	100.0%	100.0%

Taulukko 18. En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa ja ovatko opintosi edenneet suunnitellusti? (N=215)

Kysymyksen 20 väittämän ”Etäopiskelu ei sovi minulle yhtään. Haluaisin opiskella vain lähiopetuksessa.” kanssa samaa mieltä oli 41 opiskelijaa. Ristiintaulukoituna opintojen sujumista kuvaavan kysymyksen 16 eli ”Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?” taulukossa 19. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Yhden solun odotusarvo oli alle 5, mutta prosenttiosuutena se oli 16,7 % eli tulos on pätevä. Etenkin ne, jotka ovat vastanneet saaneensa kurssien tehtävät palautettua ajoissa ovat olleet eri mieltä väittämän kanssa.

		Etäopiskelu ei sovi minulle yhtään. Haluaisin opiskella vain lähiopetuksessa.		Total
		Samaa mieltä	Eri mieltä	
Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?	Kyllä.	31.7%	60.9%	55.3%
	Osassa kursseista, mutta en kaikissa.	51.2%	34.5%	37.7%
	En.	17.1%	4.6%	7.0%
	Total	100.0%	100.0%	100.0%

Taulukko 19. Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa ja etäopiskelu ei sovi minulle yhtään. (N=215)

Kysymyksen 20 väittämän ”Voisin ajatella opiskelevani jotain etäopetuksena korona-ajan jälkeenkin.” ristiintaulukointi opintojen sujumista selvittävien kysymysten 16 ja 18 kanssa. Kysymyksen 16 kanssa p arvo oli $p=0,077$ eli ei riippuvuutta. Yhden solun odotusarvo oli vähemmän kuin viisi ja sen osuus oli 16,7 % eli riippuvuutta voidaan arvioida. Kysymyksen 18 kanssa ristiintaulukoitaessa p arvo oli $p=0,017$ eli melkein merkitsevä riippuvuus. Yhden solun odotusarvo oli vähemmän kuin viisi ja sen osuus oli 16,7 % eli riippuvuutta voidaan arvioida. Niistä, joiden opinnot olivat edenneet suunnitellusti odotusarvoa suurempi osa olisi valmis opiskelemaan etänä korona-ajan jälkeen. Vastaavasti niistä, joiden opinnot olivat edenneet vain osittain suunnitellusti tai ei ollenkaan suunnitellusti, olisi odotusarvoa pienempi määrä halukas opiskelemaan etänä korona-ajan jälkeen.

Kysymyksen 20 väittämän ”Haluaisin opiskella etäopiskeluna osan kursseista korona-ajan jälkeen.” ristiintaulukointi opintojen sujumista selvittävien kysymysten 16 (p arvo oli $p=0,302$) ja 18 (p arvo oli $p=0,258$) kanssa ei tuottanut riippuvuuksia. Molemmissa yhden solun odotusarvo oli vähemmän kuin viisi ja sen osuus oli 16,7 % eli riippuvuutta voidaan arvioida. Taulukossa 20 ristiintaulukoinnin tulos kysymyksen 16 kanssa.

		Etäopiskelu_Haluaisin opiskella etäopiskeluna osan kursseista korona-ajan jälkeen.		Total
		Samaa mieltä	Eri mieltä	
Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?	Kyllä.	27	92	119
	Osassa kursseista, mutta en kaikissa.	20	61	81
	En.	1	14	15
Total		48	167	215

Taulukko 20. Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa ...? ja haluaisin opiskella etäopiskeluna osan kursseista korona-ajan jälkeen. (N=215)

Vaikka varsinaisia riippuvuuksia ei löytynyt niin kiinnittäisin huomiota siihen, miten harva etäopiskelussa menestyneistä haluaa opiskella etäopiskeluna pandemia-ajan jälkeen. Toisaalta sekin on merkittävää, että osa opiskelijoista haluaisi opiskella etäopiskeluna kursseja jatkossakin, vaikka he ovat eivät olleet saaneet tehtäviä palautettua ajoissa tai vastaavat itse, että opinnot eivät edenneet suunnitellusti tai ne etenivät vain osittain suunnitellusti.

Avoimen kysymyksen 21 ”Miten toivoisit etäopiskelua kehitettävän, että se toimisi sinun kohdallasi paremmin?” vastausten tutkiminen toi esiin lähinnä sen, että etäopetuksen tarjoamat mahdollisuuden jäivät isolta osaltaan hyödyntämättä. Tarjottu etäopetus oli hyvin valmistellun ja suunnitellun etäopetuksen sijaan hätäetäopetusta (ks. luku 2.2.3). Opetus oli palautteiden perusteella opettajavetoista luennointia. Opetuksen laatua kritisoitiin. Tehtävänäntoihin kaivattiin lisää selkeyttä. Osa opiskelijoista kaipasi lisää tehtäviä ja osalla niitä oli liikaa.

Kysymys 19 käsitteli etäopetustuntien ajankohtaa - ”Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten?”. Vastausten jakauma on taulukossa 21.

	Frequency	Percent
Valid 8-14	137	63.7
10-16	65	30.2
12-18	10	4.7
14-20	3	1.4
Total	215	100.0

Taulukko 21. Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten?

Kysymyksen 19 ristiintaulukointi opintojen etenemistä kuvaavan kysymyksen 18 ”Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti” kanssa. Yhdistin kaksi myöhäisintä kellonaikavaihtoehtoa saadakseni oletusarvot nousemaan hyväksytylle tasolle. Riippuvuus on tilastollisesti merkittävä p arvolla $p = 0,004$. Kahden solun odotusarvo oli alle 5, mutta prosenttiosuutena se oli 22,2 % eli tulos on pätevä. Tulokset taulukossa 22.

			Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?			Total
			Kyllä.	Osittain, mutta ei kokonaan.	Ei.	
Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten?	8-14	Count	82	50	5	137
		% within Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?	73.2%	55.6%	38.5%	63.7%
	10-16	Count	27	33	5	65
		% within Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?	24.1%	36.7%	38.5%	30.2%
	12-18 tai 14-20	Count	3	7	3	13
		% within Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?	2.7%	7.8%	23.1%	6.0%
Total		Count	112	90	13	215
		% within Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Taulukko 22. Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten ja ovatko opintosi edenneet suunnitellusti? (N=215)

Ne opiskelijat, joilla opinnot olivat edenneet suunnitellusti, olivat muita halukkaampia osallistumaan etäopetukseen jo kello 8 alkaen. Vastaavasti kahdeksalta aloittaminen oli odotusarvoja vähemmän haluttua niillä, joiden opinnot olivat edenneet huonommin.

Kysymyksen 19 ristiintaulukointi opintojen hyvinvointia kuvaavan kysymyksen 3 ”Miten voit?” kanssa. Saadakseni tilastollisesti päteviä tuloksia jouduin koodaamaan hyvinvointikysymyksen ”Miten voit?” vastaukset uudestaan alkuperäiseltä viisiportaiselta asteikolta kolmeportaiselle asteikolle. Yhdistin kaksi myöhäisintä kellonaikavaihtoehtoa saadakseni oletusarvot nousemaan hyväksytylle tasolle. Riippuvuus on tilastollisesti merkittävä p arvolla $p = 0,005$. Kahden solun odotusarvo oli alle 5, mutta prosenttisuutena se oli 22,2 % eli tulos on pätevä. Tulokset taulukossa 23.

			Miten voit			Total
			Hyvin	Kohtalaises- ti	Olen väsynyt tai uupunut	
Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten?	8-14	Count	81	22	34	137
		% within Miten voit	73.6%	66.7%	47.2%	63.7%
	10-16	Count	26	9	30	65
		% within Miten voit	23.6%	27.3%	41.7%	30.2%
	12-18 tai	Count	3	2	8	13
	14-20	% within Miten voit	2.7%	6.1%	11.1%	6.0%
Total		Count	110	33	72	215
		% within Miten voit	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Taulukko 23. Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten ja miten voit?

Hyvinvointi selittää halukkuutta aikaisiin etäopetustunteihin eli hyvin voivat opiskelijat suhtautuivat muita myönteisemmin etäopetuksen aloittamiseen kello kahdeksalta. Vastaavasti väsyneet ja uupuneet haluaisivat aloittaa etäopetustunnit muita myöhemmin.

Kysymyksessä 22 teemana on opettajan kuunteleminen etäopetustunnilla. Taulukko 24 näyttää vastaukset kysymykseen.

	Frequency	Percent
Valid Aina.	56	26.0
Aina, mutta teen muuta samalla käsilläni (piirtäminen, käsityöt, muistiinpanot kynällä tms.).	40	18.6
Aina, mutta teen muuta samalla tietokoneella tai puhelimella.	75	34.9
Osan ajasta, mutta teen muuta samaan aikaan.	34	15.8
Teen lähinnä ihan muuta, enkä juuri kuuntele opettajan puhetta.	10	4.7
Total	215	100.0

Taulukko 24. Opettajan kuunteleminen etäopetustunnilla (N=215)

Taulukon 24 tuloksista voidaan nähdä, että 20,5 % tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista myöntää, että vähintäänkin osan ajasta he tekevät muuta, eivätkä kuuntele mitä opettaja puhuu. Toisaalta voidaan kyseenalaistaa, miten hyvin runsas kolmannes, joka tekee tietokoneella tai puhelimella muuta, oikeasti kuulee, mitä opettaja yrittää sanoa.

Kysymys 22 opettajan kuunteleminen ristiintaulukoituna kysymyksen kolme ”Miten voit?” kanssa. Saadakseni tilastollisesti päteviä tuloksia jouduin koodaamaan hyvinvointikyselyn vastaukset uudestaan alkuperäiseltä viisiportaiselta asteikolta kolmeportaiselle asteikolle. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Kahden solun odotusarvo oli alle 5, mutta prosenttiosuutena se oli 13,3 % eli tulos on pätevä. Ristiintaulukoinnin tulokset näkyvät taulukossa 25.

Taulukosta voidaan todeta, että suurempi osa hyvin voivista opiskelijoista kuuntelee opettajaa kuin huonommin voivista. Toisaalta kaikki, jotka olivat vastanneet ”Teen lähinnä ihan muuta, enkä juuri kuuntele opettajan puhetta” olivat väsyneitä tai uupuneita.

		Miten voit			Total
		Hyvin	Kohtalaisesti	Olen väsynyt tai uupunut	
Osallistuessani	Aina.	32.7%	24.2%	16.7%	26.0%
etäopetus-	Aina, mutta teen muuta	19.1%	18.2%	18.1%	18.6%
tunneille kuun-	samalla käsilläni (piirtämi-				
telen opettajaa:	nen, käsityöt, muistiinpanot				
	kynällä tms.).				
	Aina, mutta teen muuta	36.4%	36.4%	31.9%	34.9%
	samalla tietokoneella tai				
	puhelimella.				
	Osan ajasta, mutta teen	11.8%	21.2%	19.4%	15.8%
	muuta samaan aikaan.				
	Teen lähinnä ihan muuta,			13.9%	4.7%
	enkä juuri kuuntele opetta-				
	jan puhetta.				
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Taulukko 25. Opettajan kuunteleminen etäopetustunnilla ja miten voit? (N=215)

Kysymys 23 käsittelee oppitunneille osallistumisen aktiivisuutta. Vastausten jakauma näkyy taulukosta 26. Opiskelijoista 47,4 % on mielestään aktiivisia oppitunneilla ainakin silloin tällöin.

	Frequency	Percent
Valid Aktiivisesti joka tunti	42	19.5
Aktiivisesti silloin tällöin	60	27.9
Satunnaisesti	59	27.4
Vain jos se tuntuu pakolliselta	51	23.7
En koskaan	3	1.4
Total	215	100.0

Taulukko 26. Osallistun keskusteluun tai vastaan opettajan kysymyksiin (N=215)

Kysymys 24 oli avoin kysymys ”Miksi et osallistu aktiivisemmin keskusteluun tai miksi et halua käyttää mikrofonia tai videokuvaa?”. Suurin osa vastanneista ei osannut perustella eli he olivat vastanneet en tiedä tai en halua. Seuraavaksi eniten mainintoja tuli pelkoon ja

ryhmäpaineeseen liittyen. Seuraavaksi yleisimmin vastaukset viittasivat itsetuntoon tai omaan ulkoasuun. Viisi opiskelijaa kertoi syyksi tekniset ongelmat. Yksityisyyteen ja kotiympäristön rauhattomuuteen liittyen tuli vain kaksi mainintaa molempiin.

4.5 Avun tarvitseminen ja pyytäminen

Opiskelijoiden hyvinvointiin liittyy myös se, että apua tarvitsevat uskaltavat sitä pyytää ja tulevat kuulluiksi (ks. luku 2.4). Tämän luvun alle on koottu kysymykset koskien avun tarvitsemista sekä psyykkisiin haasteisiin eli jaksamiseen liittyen, että koulutehtäviin liittyen. Sen jälkeen käsitellään vielä avun pyytämisen helppoutta eri aiheisiin.

4.5.1 Avun tarvitseminen

Kysymys 9 oli kyllä / ei -kysymys aiheesta ”Tarvitsetko apua jaksamiseesi?”. Kyllä vastausten osuus oli 29 (N=215). Kysymys 11 oli vastaava kyllä / ei -kysymys aiheesta ”Tarvitsetko apua koulutehtävien tekemiseen?”. Kyllä vastausten osuus oli 41 (N=215).

Kysymykset 9 ja 11 ristiintaulukoituina taulukossa 27. paljastavat onko avuntarpeilla keskinäistä riippuvuutta.

Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Odotusarvoisesti minikään solun arvo ei ollut alle 5 eli tulos on pätevä. 17 vastaajaa tarvitsi apua sekä jaksamiseen että koulutehtävien tekemiseen. 29 opiskelijaa ilmoitti tarvitsevansa apua jaksamiseen ja heistä 58,6 % tarvitsi apua myös tehtävien tekemiseen. Eli opiskelija, joka tarvitsi jaksamiseen apua, tarvitsi sitä todennäköisesti myös koulutehtävien tekemiseen. Toisin päin tilanne oli toinen eli vaikka 41 opiskelijaa oli ilmoittanut tarvitsevansa apua tehtävien tekemiseen, niin heistä 41,5 % tarvitsi apua myös jaksamiseen.

Jos saatujen vastausten otos oletetaan edustavaksi niin 1213 opiskelijan joukosta apua jaksamiseen tarvitsisi 164 opiskelijaa, tehtävien tekemiseen apua tarvitsisi 231 opiskelijaa ja 96 heistä (määrä sisältyy molempiin edellisiin lukuihin) tarvitsisi apua sekä jaksamiseen että tehtävien tekemiseen.

			Tarvitsetko apua jaksamiseesi?		Total
			En tarvitse apua.	Kyllä, tarvitsen apua jaksamiseeni.	
Tarvitsetko apua koulutehtävien tekemiseen?	En tarvitse apua.	Count % within Tarvitsetko apua jaksamiseesi?	162 87.1%	12 41.4%	174 80.9%
	Kyllä, tarvitsen apua tehtävien tekemiseen.	Count % within Tarvitsetko apua jaksamiseesi?	24 12.9%	17 58.6%	41 19.1%
Total		Count % within Tarvitsetko apua jaksamiseesi?	186 100.0%	29 100.0%	215 100.0%

Taulukko 27. Tarvitsetko apua koulutehtävien tekemiseen ja tarvitsetko apua jaksamiseesi? (N=215)

Kysymys 10 oli avoin kysymys ”Miten koulu voisi paremmin tukea sinua jaksamisessa?”. Vastaukset käsittelivät pääosin muuta kuin mitä kysyttiin. Esiin nousi esiin lähinnä toive lähiopetukseen palaamisesta ja etäopetuksen kehittamisestä.

Kysymys 12 oli avoin kysymys ”Miten koulu voisi paremmin tukea sinua koulutehtävien tekemisessä?”. Vastajaat toivoivat tässäkin lähiopetuksen lisäämistä sekä etäopetuksen kehittämistä. Lisänä vastauksista nousi toive henkilökohtaisesta tuesta ja ohjauksesta.

4.5.2 Avun pyytäminen tarvittaessa

Kysymys 13 “Oletko ollut itse yhteydessä opettajiin, ryhmänohjaajaan, opoon, erityisopettajaan tai muuhun henkilökunnan jäseneseen tarvittaessa?” liittyy avun pyytämiseen. Taulukosta 28 näkyy, että suurin osa (56,7 %) opiskelijoista on pyytänyt apua sitä tarvitessaan. Opiskelijoista kuitenkin 17,2 % on jättänyt pyytämättä apua, vaikka he olisivat sitä tarvinneet.

	Frequency	Percent
Valid En ole tarvinnut apua.	56	26.0
Kyllä.	122	56.7
En ole ollut yhteydessä, vaikka olisin tarvinnut apua.	37	17.2
Total	215	100.0

Taulukko 28. Oletko itse ollut yhteydessä opettajiin, ryhmänohjaajaan, opoon, erityisopettajaan tai muuhun henkilökunnan jäseneseen tarvittaessa? (N=215)

4.5.3 Avun pyytämisen helppous omiin huoliin

Kysymyksen 8 teema ”avun pyytämisen helppous omiin huoliin” on koodattu uudestaan 5 portaisesta Likert-asteikosta 3 portaiseksi: Helppoa / Ei vaikeaa eikä helppoa / Vaikeaa. Taulukosta 29 näkyy avun pyytämisen helppouden jakauma.

	Frequency	Percent
Valid Helppoa	70	32.6
Ei vaikeaa eikä helppoa	67	31.2
Vaikeaa	78	36.3
Total	215	100.0

Taulukko 29. Avun pyytämisen helppous omiin huoliin (N=215)

Avun pyytämisen helppous omiin huoliin jakautuu lähes kolmeen yhtä suureen osaan, kuitenkin niin että eniten eli 36,3 % on heitä, jotka kokevat avun pyytämisen vaikeaksi. Tähän kysymykseen löytyy vertailulukuja Karvin tutkimuksesta ajalta ennen koronapandemiaa: helppoa 73 %, ei vaikeaa eikä helppoa 21 % ja vaikeaa 6 % (Frisk, Hietala ja Kiesi 2018, 102). Koronatilanne on siis muuttanut tuloksia todella paljon.

Avun pyytämisen helppous omiin huoliin ristiintaulukoituna opiskelijoiden hyvinvointia kuvaavan kysymyksen kolme ”Miten voit?” kanssa taulukossa 30. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Odotusarvoisesti minkään solun arvo ei ollut alle 5 eli tulos on pätevä.

		Miten voit?					Total
		Hienosti.	Olosuhteisiin nähden hyvin.	Kohtalaisesti.	Olen aika väsynyt, mutta selviän.	Olen jo jonkin aikaa ollut ihan uupunut.	
Omat huolet	Helppoa	40.0%	38.6%	8.6%	5.7%	7.1%	100.0%
	Ei vaikeaa eikä helppoa	25.4%	28.4%	16.4%	22.4%	7.5%	100.0%
	Vaikeaa	7.7%	16.7%	20.5%	26.9%	28.2%	100.0%
Total		23.7%	27.4%	15.3%	18.6%	14.9%	100.0%

Taulukko 30. Avun pyytäminen omiin huoliin ja Miten voit? (N=215)

Taulukosta 30 voidaan nähdä, että mitä huonommin opiskelija voi sitä vaikeampi hänen on pyytää apua omiin huoliinsa. Vastaavasti, jos opiskelija voi paremmin, hänen on helpompi pyytää apua huoliinsa.

Avun pyytämisen helppous omiin huoliin ristiintaulukoituna avun tarvitsemista ja pyytämistä kuvaavan kysymyksen yhdeksän ”Tarvitsetko apua jaksamiseesi?” on esitetty taulukossa 31. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Odotusarvoisesti minkään solun arvo ei ollut alle 5 eli tulos on pätevä.

		Tarvitsetko apua jaksamiseesi?		Total
		En tarvitse apua.	Kyllä, tarvitsen apua jaksamiseeni.	
Omat huolet	Helppoa	97.1%	2.9%	100.0%
	Ei vaikeaa eikä helppoa	88.1%	11.9%	100.0%
	Vaikeaa	75.6%	24.4%	100.0%
Total		86.5%	13.5%	100.0%

Taulukko 31. Avun pyytäminen omiin huoliin ja Tarvitsetko apua jaksamiseesi? (N=215)

Taulukosta voidaan nähdä, että jos opiskelija tarvitsee apua jaksamiseen, hänen on sitä vaikeampi pyytää kuin jos hän ei tarvitse apua.

Avun pyytämisen helppous omiin huoliin ristiintaulukoituna avun tarvitsemista ja pyytämistä kuvaavan kysymyksen 13 ”Oletko ollut itse yhteydessä opettajiin, ryhmänohjaajaan,

opoon, erityisopettajaan tai muuhun henkilökunnan jäseneseen tarvittaessa?” - kysymyksen kanssa taulukossa 32. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Odotusarvoisesti minkään solun arvo ei ollut alle 5 eli tulos on pätevä.

		Oletko ollut itse yhteydessä opettajiin, ryhmänohjaajaan, opoon, erityisopettajaan tai muuhun henkilökunnan jäseneseen tarvittaessa?			Total
		En ole tarvinnut apua.	Kyllä.	En ole ollut yhteydessä, vaikka olisin tarvinnut apua.	
Omat huolet	Helppoa	32.9%	65.7%	1.4%	100.0%
	Ei vaikeaa eikä helppoa	31.3%	59.7%	9.0%	100.0%
	Vaikeaa	15.4%	46.2%	38.5%	100.0%
Total		26.0%	56.7%	17.2%	100.0%

Taulukko 32. Avun pyytäminen omiin huoliin ja Oletko ollut itse yhteydessä opettajiin... tarvittaessa? (N=215)

Taulukosta 32 voidaan nähdä, että etenkin niiden, jotka eivät ole pyytäneet apua, vaikka olisivat sitä tarvinneet, on vaikea pyytää apua. Tulos lienee osaltaan itsestään selvä, mutta vahvistaa ainakin sitä, että opiskelijat ovat vastanneet kyselyyn tosissaan ja vahvistaa siten käsitystä tutkimuksen tulosten luotettavuudesta.

Yhteenvetona avun pyytämisen helppoudesta omiin huoliin voidaan todeta, että koronan aiheuttama poikkeustilanne on lisännyt avun pyytämisen vaikeutta huomattavasti monen kohdalla. Ristiintaulukointien perusteella voi päätellä, että kysymys on siitä, että opiskelijoiden avuntarve on lisääntynyt koronaa edeltäneeseen aikaan verrattuna.

4.5.4 Avun pyytämisen helppous opiskeluun liittyviin huoliin

Kysymyksen 8 teema ”avun pyytämisen helppous opiskeluun liittyviin huoliin” on koodattu uudestaan 5 portaisesta Likert-asteikosta 3 portaiseksi Helppoa / Ei vaikeaa eikä helppoa / Vaikeaa. Taulukosta 33 näkyy avun pyytämisen helppouden jakauma.

	Frequency	Percent
Valid Helppoa	100	46.5
Ei vaikeaa eikä helppoa	61	28.4
Vaikeaa	54	25.1
Total	215	100.0

Taulukko 33. Avun pyytämisen helppous opiskeluun liittyviin huoliin (N=215)

Suurelle osalle eli 46,5 % avun pyytäminen opiskeluun liittyviin huoliin oli helppoa. Kuitenkin noin neljäsosalle eli 25,1 % avun pyytäminen opiskeluun liittyviin huoliin oli vaikeaa. Tähän kysymykseen löytyy vertailulukuja Karvin tutkimuksesta ajalta ennen koronapandemiaa: helppoa 65 %, ei vaikeaa eikä helppoa 27 % ja vaikeaa 9 % (Frisk, Hietala ja Kiesi 2018, 102). Koronatilanne on siis muuttanut tuloksia todella paljon.

Avun pyytämisen helppous omiin huoliin ristiintaulukoituna avun tarvitsemista ja pyytämistä kuvaavan kysymyksen 11 ”Tarvitsetko apua koulutehtävien tekemiseen?” kanssa on esitetty taulukossa 34. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Odotusarvoisesti minkään solun arvo ei ollut alle 5 eli tulos on pätevä. Taulukosta 34 voidaan nähdä, että jos opiskelija tarvitsee apua opiskeluun, hänen on sitä vaikeampi pyytää kuin silloin, jos hän ei tarvitse apua.

		Tarvitsetko apua koulu- tehtävien tekemiseen?		Total
		En tarvitse apua.	Kyllä, tarvit- sen apua tehtävien tekemiseen.	
Opiskeluun	Helppoa	52.3%	22.0%	46.5%
liittyvä huoli	Ei vaikeaa eikä helppoa	27.6%	31.7%	28.4%
	Vaikeaa	20.1%	46.3%	25.1%
Total		100.0%	100.0%	100.0%

Taulukko 34. Opiskeluun liittyvä huoli ja tarvitsetko apua koulutehtävien tekemiseen (N=215)

Kysymyksen ”Avun pyytämisen helpous opiskeluun liittyviin huoliin” ristiintaulukoituna opintojen sujumista kuvaavan kysymyksen 18 ”Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti?” kanssa on esitettyä taulukossa 35.

		Ovatko opintosi edenneet suunnitel- lusti?			Total
		Kyllä.	Osittain, mutta ei kokonaan.	Ei.	
Opiskeluun	Helppoa	65.2%	27.8%	15.4%	46.5%
liittyvä huoli	Ei vaikeaa eikä helppoa	28.6%	28.9%	23.1%	28.4%
	Vaikeaa	6.3%	43.3%	61.5%	25.1%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Taulukko 35. Opiskeluun liittyvä huoli ja ovatko opintosi edenneet suunnitellusti (N=215)

Riippuvuutta ei voida määrittellä, koska kahden solun, jotka edustavat yhteensä 22,2 % osuutta, oletusarvot ovat alle viiden. Taulukosta voi joka tapauksessa selvästi nähdä, että opiskeluun liittyviin huoliin helpointa avun pyytäminen on niille, joilla opinnot ovat edenneet suunnitellusti. Vastaavasti vaikeinta avun pyytäminen on niille, joiden opinnot eivät ole edenneet suunnitellusti.

Avun pyytämisen helpous opiskeluun liittyviin huoliin ristiintaulukoituna opintojen sujumista kuvaavan kysymyksen 16 - ”Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa

aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä?” kanssa tuotti vastaavan tuloksen kuin edellä ollut kysymyksen 18 ristiintaulukointi. Tässäkin kahden solun, jotka edustavat yhteensä 22,2 % osuutta, oletusarvot olivat alle viiden eli riippuvuutta ei voitu määrittellä, mutta tilasto-ohjelman tulosteesta näkyy vastaava jakauma eli helpointa avun pyytäminen opiskeluun liittyviin huoliin oli heillä, jotka olivat saaneet tehtävät palautetuksi ajoissa ja vastaavasti vaikeinta se oli heille, jotka eivät olleet saaneet tehtäviä palautetuksi ajoissa.

Avun pyytämisen helppous opiskeluun liittyviin huoliin ristiintaulukoituna avun tarvitsemista ja pyytämistä kuvaavan kysymyksen 13 ”Oletko ollut itse yhteydessä opettajiin, ryhmänohjaajaan, opoon, erityisopettajaan tai muuhun henkilökunnan jäsenen tarvittaessa?” kanssa on esitettyä taulukossa 36. Riippuvuus on tilastollisesti erittäin merkittävä p arvolla $p < 0,001$. Odotusarvoisesti minkään solun arvo ei ollut alle 5 eli tulos on pätevä.

		Oletko ollut itse yhteydessä opettajiin, ryhmänohjaajaan, opoon, erityisopettajaan tai muuhun henkilökunnan jäsenen tarvittaessa?			Total
		En ole tarvinnut apua.	Kyllä.	En ole ollut yhteydessä, vaikka olisin tarvinnut apua.	
Opiskeluun liittyvä huoli	Helppoa	51.8%	56.6%	5.4%	46.5%
	Ei vaikeaa eikä helppoa	32.1%	25.4%	32.4%	28.4%
	Vaikeaa	16.1%	18.0%	62.2%	25.1%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Taulukko 36. Avun pyytäminen opiskeluun liittyviin huoliin ja oletko ollut itse yhteydessä opettajiin... tarvittaessa? (N=215)

Taulukosta 36 voidaan nähdä, että etenkin niiden, jotka eivät ole pyytäneet apua, vaikka olisivat sitä tarvinneet, on vaikea pyytää apua. Tulos lienee osaltaan itsestään selvä, mutta vahvistaa ainakin sitä, että opiskelijat ovat vastanneet kyselyyn tosissaan ja vahvistaa siten käsitystä tutkimuksen tulosten luotettavuudesta.

4.5.5 Avun pyytämisen helppous opiskelukaverin pahaan oloon

Kysymyksen 8 teema ”avun pyytämisen helppous opiskelukaverin pahaan oloon” on koodattu uudestaan 5 portaisesta Likert-asteikosta 3 portaiseksi Helppoa / Ei vaikeaa eikä helppoa / Vaikeaa. Taulukosta 37 näkyy avun pyytämisen helppouden jakauma.

	Frequency	Percent
Valid Helppoa	79	36.7
Ei vaikeaa eikä helppoa	101	47.0
Vaikeaa	35	16.3
Total	215	100.0

Taulukko 37. Avun pyytämisen helppous opiskelukaverin pahaan oloon (N=215)

Kaikista avun pyytämisen teemoista vähiten vaikeaa oli avun pyytäminen opiskelukaverin pahaan oloon. Vain 16,3 % vastasi, että on vaikea pyytää apua opiskelukaverin pahaan oloon. Suuri osa eli 47 % vastasi, että se ei ole vaikeaa eikä helppoa. Pyytäisivätkö he oikeasti apua vai ajattelivatko he vain, että he ehkä pyytäisivät? Toisaalta tämäkin kysymyksen tulokset ovat huonontuneet reilusti verrattuna koronaa edeltävään tilanteeseen. Vertailulukuja Karvin tutkimuksesta ajalta ennen koronapandemiaa: helppoa 62 %, ei vaikeaa eikä helppoa 32 % ja vaikeaa 6 % (Frisk, Hietala ja Kiesi 2018, 102).

4.5.6 Avun pyytämisen helppous kotona oleviin ongelmiin

Kysymyksen 8 teema ”avun pyytämisen helppous kotona oleviin ongelmiin” on koodattu uudestaan 5 portaisesta Likert-asteikosta 3 portaiseksi Helppoa / Ei vaikeaa eikä helppoa / Vaikeaa. Taulukosta 38 näkyy avun pyytämisen helppouden jakauma.

	Frequency	Percent
Valid Helppoa	73	34.0
Ei vaikeaa eikä helppoa	85	39.5
Vaikeaa	57	26.5
Total	215	100.0

Taulukko 38. Avun pyytämisen helppous kotona oleviin ongelmiin (N=215)

Avun pyytäminen kotona oleviin ongelmiin oli helpompaa, kuin omiin huoliin, mutta edelleenkin se oli vaikeaa yli neljäsosalle vastaajista. Vertailulukuja Karvin tutkimuksesta ajalta ennen koronapandemiaa: helppoa 59 %, ei vaikeaa eikä helppoa 33 % ja vaikeaa 8 % (Frisk, Hietala ja Kiesi 2018, 102).

5 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää koronan aiheuttaman etäopetuksen vaikutuksia opiskelijoiden kokemaan hyvinvointiin. Seuraavassa kootaan vastaukset tutkimuskysymyksiin alaluvuittain.

5.1 Miten opinnot etenivät koronan aiheuttamassa etäopetuksessa?

Kuten luvussa 4.3 todettiin, vähän yli puolet (52,1 %) opiskelijoista ilmoitti, että opinnot olivat edenneet suunnitellusti ja n. 42 % ilmoitti, että opinnot olivat edenneet osittain, mutta ei kokonaan suunnitellusti.

Vähän yli puolet (55,3 %) vastaajista ilmoitti, että he olivat palauttaneet tehtävät ajoissa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä. Toisaalta suuri osa vastaajista (37,7 %) ilmoitti, että he olivat kyenneet tähän vain osassa kursseista. Vastaukset olivat yhteneviä toisen opintojen etenemistä kuvaavan kysymyksen kanssa ja se vahvistaa kuvaa tutkimuksen tulosten luotettavuudesta.

Tehtävien palauttamisen viivästymisen merkittävimmäksi syyksi opiskelijat valitsivat motivaatio-ongelmat (30,7 %). Motivaatio-ongelmat nousivat esiin myös muissa tutkimuksissa luvussa 2.1. Vajaalla kolmanneksella (29 %) Karvin tutkimukseen osallistuneista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista oli ollut ongelmia motivaation suhteen poikkeusolojen aikana. Väsymys ja ahdistus oli toiseksi merkittävin syy tehtävien palauttamattomuudelle. Tämä tulos tukee valittua tutkimuksen rajausta niin että myös opiskelijoiden hyvinvointia selvitetiin samalla. Myös lisäohjaus olisi tähän tutkimukseen vastanneiden mukaan saattanut auttaa opiskelijoita.

Opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opintojen etenemisen välillä oli erittäin merkitsevä riippuvuus (ks. luku 4.1). Hyvin voivista opiskelijoista valtaosa eli 72,7 % oli saanut palautettua kurssien tehtävät aikataulussa. Vastaavasti väsyneistä tai uupuneista vain kolmasosa (33,3 %) oli saanut palautettua tehtävät vaaditussa aikataulussa. Saatu tulos tukee tämän tutkimuksen alkuperäistä rajausta, jossa lähdettiin tutkimaan opiskelijoiden hyvinvointia osana etäopetustilanteen selvittämistä. Myös Salmela-aron, Upadyayan ja Hietajärven tulokset

korona-ajan tutkimuksia käsittelevässä luvussa 2.1 tukevat hyvinvoinnin ja oppimisen tiivistä yhteyttä.

Tutkimuskysymyksen yksi tulokset laittavat pohtimaan sitä, että tilanne ei normalisoidu itsestään, vaan poikkeustilanteen takia puutteelliseksi jäänyttä osaamista joudutaan paikkaamaan ja kesken jääneitä kursseja jatkamaan tai käymään kokonaan uudestaan. Ohjausta ja tukea tullaan varmasti tarvitsemaan normaalioloja enemmän.

Vastauksena tutkimuskysymykseen yksi voidaan todeta, että vain vähän yli puolella opiskelijoista opinnot etenivät suunnitellusti hätäetäopetuksessa. Loppujen opinnot olivat edenneet huonommin. Opiskelijoista 6 % ilmoitti, että opinnot eivät olleet edenneet. Opiskelijan opintojen etenemisen ja hänen hyvinvointinsa välillä oli erittäin merkitsevä riippuvuus.

5.2 Mitkä olivat koronan aiheuttaman etäopetuksen suurimmat haasteet?

Suurin etäopetukseen liittyvä haaste epäilemättä oli se, että hyvin suunnitellun ja valmistellun etäopetuksen sijaan opiskelijat osallistuivat hätäetäopetukseen (ks. luku 2.2.3). Tulevien etäopetustoteutusten taakaksi jää koronan aiheuttaman hätäetäopetuksen aiheuttama mainehaitta oikealle viimeistellylle etä- tai verkko-opetukselle.

Motivaation ylläpitäminen tai motivaatio-ongelmat nousivat esiin suurimpana haasteena sekä etäopiskelussa ylipäätään (ks. luku 4.4) että tehtävätasolla (ks. luku 4.3) kysyttäessä mitkä olivat suurimmat syyt siihen, että tehtäviä ei oltu palautettu ajoissa. Epäselvät tehtävänannot oli toiseksi yleisimmin valittu syy ja sen voinee tulkita ainakin osittain ohjauksen kehittämistarpeeksi. Vajaa kolmasosa opiskelijoista nosti esiin laitteita tai nettiyhteyttä koskeneet tekniset ongelmat.

Huoli tulevaisuudesta ja sosiaalisuuden puute kuvastavat opiskelijoiden hyvinvointiin liittyneitä haasteita. Työmäärän suuruus saattaa myös liittyä tähän, jos tulkitaan, että työmäärä oli ollut liian suuri lähinnä opiskelijan motivaatioon tai jaksamiseen verrattuna. Mitenkään

merkityksettömänä ei ole syytä pitää myöskään sitä, että lähes viidesosa oli vastannut, että tilanne kotona oli suurimpien haasteiden joukossa.

Lukiessani avoimen kysymyksen ” Miten toivoisit etäopiskelua kehitettävän, että se toimisi sinun kohdallasi paremmin?” vastauksia mieleeni tuli ajatus, että etäopetuksessa jäi monia mahdollisuuksia hyödyntämättä (ks. luku 4.4.). Osa opiskelijoista olisi tarvinnut lisää tehtäviä, osalle niitä oli jo liian paljon, osa kyllästyi hitaaseen etenemisvauhtiin ja samaan aikaan osa ei saanut kaipaamaansa tarkkaa opetusta sekä ohjausta.

Erot johtuivat varmasti osittain siitä, että eri opettajat toteuttivat etäopetusta erilaisilla tavoilla. Toinen ja ehkä jopa suurempi syy oli se, että eri opiskelijat tarvitsisivat eri määrän opetusta ja ohjausta. Tämän tutkimuksen valossa vaikuttaa siltä, että etäopetuksessa ei ehkä osattu tai uskallettu riittävästi irtautua luokkahuoneopetuksen kaavoista, että olisi maksimaalisesti saatu hyötyä etäopetuksen tarjoamista uudennlaisista mahdollisuuksista (ks. 2.2.1). Tärkeimpinä asioina asynkronisen oppimisen mahdollistaminen sekä suunniteltu ja aktiivinen vuorovaikutus opettajan ja opiskelijoiden välillä. Osa opiskelijoista olisi voinut kenties opiskella itsenäisemmin, jolloin samaan aikaan osa olisi puolestaan saanut enemmän tarvitsemaansa opetusta ja ohjausta. Toinen kysymys on, olisivatko ammattioppilaitoksessa opiskelevat kypsiä tekemään itselleen oikeita ratkaisuja eli osaisiko ja uskaltaisiko ohjausta tarvitseva pyytää sitä ja osallistua sellaisiin ohjaus ja opetustilanteisiin, jotka eivät olisi kaikille pakollisia. Toisaalta opettaja voisi ehkä jakaa opiskelijoita ryhmiin sen perusteella, miten he ovat saaneet tehtäviä palautetuksi opintojaksolle.

Tämän tutkimuksen kyselyn (liite A) kysymyksen 20 (ks. luku 4.4) verkko-opetusta käsitelleiden väittämien perusteella vaikuttaisi siltä, että opiskelijan omaan arvioon siitä, että hän haluaa tehdä jotain etäopintoina, täytyy suhtautua varauksella. Ehkä opiskelija huomasi pääsevänsä vähällä etäopetuksen aikana? Onnistunut etäopetus tai verkko-opetus vaatii opettajan tarkkaa ohjausta ja opiskelijan etenemisen seurantaa?

Vastauksena tutkimuskysymykseen kaksi voidaan todeta, että etäopetuksen suurin haaste oli suunnittelematon ja valmistelematon hätäetäopetus kaikkine puutteineen. Hyvin suunnitellun etäopetuksen tarjoamat mahdollisuudet jäivät pitkälti hyödyntämättä. Opiskelijoiden haasteista suurin oli motivaation puute.

5.3 Miten opiskelijat voivat koronan aiheuttaman etäopetuksen aikana?

Luvun 4.1 tulosten perusteella itsensä hyvinvoiviksi määrittelee 51,2 % opiskelijoista. Toinen ääripää eli väsyneiksi ja uupuneiksi itsensä määritteleviä on yhteensä 33,5 %. Jos oletetaan että tutkimukseen saatu otos opiskelijoista on edustava niin koko 1213 opiskelijan joukosta tuo väsyneiden ja uupuneiden määrä tarkoittaisi käytännössä 406 opiskelijaa.

Valtaosa eli 78,6 % opiskelijoista ilmoitti voivansa hyvin koronatilanteesta huolimatta. Loput eli runsas viidesosa ilmoitti olevansa ainakin ajoittain aika paljon ahdistuneita koronatilanteen takia. Hyvinvoinnin ja koronan aiheuttamien haasteiden epätasainen jakautuminen näkyy myös muissa luvussa 2.1 esitellyissä korona-aikana tehdyissä tutkimuksissa.

Hyvinvoinnin alla voidaan perustellusti tarkastella myös yksinäisyyttä käsitteiden kysymysten tuloksia. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksessa (ks luku 4.2) pojista vain 6 % tunsi itsensä yksinäiseksi. Tämän tutkimuksen oletettavasti miesvaltaisesta vastaajajoukosta, perusjoukosta 89,2 % oli miehiä, 9,3 % vastasi ”Olen yksinäisempi kuin ennen koronaa, ja se on minulle ongelma”. Normaalioloihin verrattuna suurempi yksinäisten joukko on linjassa luvussa 2.1 esitellyn Suomen opiskelijakuntien liiton kyselyn tulosten kanssa, jossa yksinäisyyttä koki korona-aikana aikaisempaa enemmän 61,1 % vastaajista.

Yksinäisyyden ja opiskelijan hyvinvoinnin välillä oli erittäin merkittävä riippuvuus tämän tutkimuksen perusteella (ks. luku 4.2). Tulos on linjassa yksinäisyyttä käsittelevän teoria-luvun 2.5 kanssa. Niistä tämän tutkimuksen opiskelijoista, jotka eivät pitäneet itseään yksinäisinä koki voivansa hyvin peräti 66,1 %. Vastaavasti niistä opiskelijoista, jotka pitivät yksinäisyyttään ongelmana valtaosa eli 85,0 % oli joko väsyneitä tai uupuneita. Aikaisemmat tutkimukset osoittavat, että yksinäisyys heikentää hyvinvointia ja sillä on yhteys myös moniin koulukäynnin ongelmiin, kuten uupumusasteiseen väsymykseen (ks. luku 2.5). Yksinäisyyteen on syytä kiinnittää huomiota ja ylimääräiset ryhmäytymistä edistävät toimenpiteet olisivat varmasti perusteltuja koronan jälkeisessä tilanteessa myös kesken opintojen.

Kolmannen tutkimuskysymyksen tulokset herättävät huolta. Tulokset ovat odotettuja, mutta hyvinvoinnissa olevat haasteet korjautunevat tuettunakin hitaasti. Opintoaikoja joudutaan varmasti monessa kohdassa pidentämään ja muutenkin henkilökohtaiset polut saattavat olla tarpeen.

Vastauksena tutkimuskysymykseen kolme voidaan todeta, että opiskelijoiden hyvinvointi jakautui epätasaisesti. Kolmannes opiskelijoista määritteli itsensä väsyneiksi ja uupuneiksi. Samaan aikaan runsas puolet opiskelijoista voi hyvin. Koronatilanne ahdisti runsasta viidesosaa opiskelijoista. Yksinäisyys oli merkittävä hyvinvointia heikentävä tekijä.

5.4 Minkälainen oli opiskelijoiden avuntarve koronan aiheuttaman etäopetuksen aikana?

Luvun 4.5 tulosten perusteella koulutehtävien kanssa apua ilmoitti tarvitsevansa vajaa viidesosa vastanneista (19,2 %). Jaksamiseensa apua ilmoitti tarvitsevansa 13,5 % vastaajista. Avun tarpeilla oli tilastollisesti erittäin merkittävä riippuvuus sillä tavalla, että opiskelija, joka tarvitsi jaksamiseen apua, tarvitsi sitä todennäköisesti myös koulutehtävien tekemiseen. Halme ym. (ks. luku 2.4) korostaa että erityistä huomiota pitäisi kiinnittää nuoriin, joilla esiintyy useita haasteita.

Jos saatujen vastausten otos oletetaan edustavaksi niin 1213 opiskelijan joukosta apua jaksamiseen tarvitsisi 164 opiskelijaa, tehtävien tekemiseen apua tarvitsisi 231 opiskelijaa ja 96 heistä (määrä sisältyy molempiin edellisiin lukuihin) tarvitsisi apua sekä jaksamiseen että tehtävien tekemiseen (ks. luku 4.5).

Teorian hyvinvointia käsittelevässä luvussa 2.4 todetaan, että osa nuorista kokee, että he eivät voi puhua mieltään painavista asioista koulun aikuisille. Taulukkoon 39 on koostettu avun pyytämisen helppous (ks. luku 4.5) verrattuna Karvin ennen koronaa olleeseen tutkimustietoon. Taulukossa on esitettyä niiden opiskelijoiden osuus, jotka olivat vastanneet avun pyytämisen olevan vaikeaa tai erittäin vaikeaa.

Avun pyytämisen helppous	Vaikeaa (Frisk, Hietala ja Kiesi 2018) %	Vaikeaa (tämä tutkimus) %
omiin huoliin	6 %	36,3 %
opiskeluun liittyviin huoliin	9 %	25,1 %
opiskelukaverin pahaan oloon	6 %	16,3 %
kotona oleviin ongelmiin	8 %	26,5 %

Taulukko 39. Avun pyytämisen helppous tulosten erot Karvi 2018 ja tämä tutkimus (N=215)

Aiheesta riippuen kuudesosan tai jopa kolmanneksen oli vaikea pyytää apua. Tilannetta pahentaa entisestään se, että tämän tutkimuksen tulosten perusteella avun pyytämisen vaikeus painottuu niihin, jotka apua eniten tarvitsisivat. Mitä huonommin opiskelija voi sen vaikeampi hänen oli pyytää apua omiin huoliinsa – hyvinvoinnin ja avun pyytämisen vaikeuden välillä oli erittäin merkittävä riippuvuus (ks. luku 4.5.3). Tutkimustulosten ero koronaa edeltäviin tuloksiin on suuri, mutta se kuvastanee koronatilanteen aiheuttamaa avun tarvitsijoiden määrän kasvua.

Vastauksena tutkimuskysymykseen neljä voidaan todeta, että vajaa viidesosa tarvitsi apua koulutehtäviin ja 13,5 % tarvitsi apua jaksamiseen. Avun pyytämisen vaikeus kuvastaa hyvinvointia eli avuntarvetta. Avun pyytämistä omiin huoliin vaikeana pitäneiden osuus oli kasvanut kuusinkertaiseksi koronaa edeltävään tutkimukseen verrattuna. Tulos ei ehkä ole yllättävä, mutta järkyttävä se minusta silti on.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus

Seuraavassa tarkastellaan tutkimuksen luotettavuutta luvussa 3.5. esiteltyjen tapaustutkimuksen luotettavuuskriteereiden perusteella. Kriteerien nojalla tämä tutkimus on toistettavissa siinä mielessä, että kyselylomake on liitteenä A, aineiston kerääminen ja tutkimukseen osallistuneet on kuvattu samoin aineiston käsittely.

Luvussa 3.3. kuvattiin tämän tutkimuksen perusjoukkoa, vastaajamäärää (215) ja vastausprosenttia (17,7 %). Tulosten yleistettävyyttä pohdittaessa täytyy muistaa tutkimuksen aineiston rajoitukset. Tutkimukseen osallistui neljän hyvin miesvaltaisen alan opiskelijoita. Naisten osuus perusjoukon opiskelijamäärästä oli vain 10,8 %. Miesvaltaisuuden ongelmaa pahentaa hiukan ehkä vielä se, että taustatietokysymyksissä ei kysytty sukupuolta. Todennäköisesti naisvastaajien määrä olisi jäänyt liian pieneksi tilastolliseen käsittelyyn, että se ei välttämättä olisi auttanut, mutta sukupuoli olisi ollut hyvä kysyä joka tapauksessa. Vuonna 2018 ja sitä ennen aloittaneiden osuus jäi liian pieneksi. Perusjoukko ei ole edustava otos koko oppilaitoksen opiskelijoista.

Tutkimus on suoritettu ajankohdassa, joka oli tutkimuksen teeman kannalta erittäin osuva, mutta joka ei tule sellaisenaan ainakaan toivottavasti enää koskaan toistumaan. Tutkimusta suoritettaessa etäopetus oli ollut Gradia Jyväskylässä käynnissä reilun vuoden ajan (ks. luvut 1.2 ja 3.3). Tulokset ovat varmasti erilaisia, jos sama kysely toistetaan erilaisissa olosuhteissa. Tapaustutkimuksen kohdalla tapauksen ainutlaatuisuuden aiheuttama haaste ei ole mitenkään uniikki tälle tutkimukselle, vaan pikemminkin tapaustutkimuksien luotettavuuden pohdintaan liittyvä normaali pohdinta (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2010, 232).

Jos sama kysely toistetaan myöhemmin hyvin valmisteltuun ja suunniteltuun etä- tai verkko-opetustilanteeseen niin on syytä muistaa, että tämän tutkimuksen kohteena oli hätäetäopetustilanne. Hyvin suunnitellun ja valmistellun etä- tai verkko-opetuksen tulokset olisivat olleet erilaiset. Koronapandemian aiheuttama ahdistus ja stressi vaikuttivat nekin väistämättä opiskelijoiden hyvinvointiin sekä tutkimuksesta saatuihin tuloksiin.

Kyselylomakkeen osalta ainoaksi havaituksi virheeksi jäi luvussa 4.2. kuvattu kysymyksen 7 valmistelun virhe, jossa kysymykseen oli pakko vastata, eikä vaihtoehdoissa ollut neut-

raalia selitysvaihtoehtoa. Virhe korjattiin lennossa, mutta sen kysymyksen tuloksiin täytyy joka tapauksessa suhtautua varauksella.

Etäopetuksen sujumista käsitelleen kysymyksen 20 väite ”Etäopiskelu viisi päivää viikossa sopii minulle hyvin.” tuli ehkä väärinymmärretyksi tai vaihtoehtoisesti opiskelijat eivät pohtineet sitä ovatko saaneet opintojaan sujumaan etäopetuksessa. Tuossahan vastauksilla ja opintojen sujumisella ei ollut havaittavissa minkäänlaista riippuvuutta.

Tuota yhtä varsinaista virhettä lukuun ottamatta aineisto vaikutti hyvältä ja luotettavalta. Analysoitaessa saman teeman kysymyksiä niistä tuli yleisesti hyvin keskenään linjassa olevat vastaukset. Esimerkiksi luvun 4.3 opintojen sujumista selvittäneiden kysymysten 16 ja 18 vastaukset olivat hyvin samansuuntaiset. Luvun 4.5.4 avun pyytämisen helppoutta käsitelleen ristiintaulukoinnin tietoja näyttävän taulukon 36 alapuolelle puolestaan kirjasin johtopäätöksiin että ”Tulos lienee osaltaan itsestään selvä, mutta vahvistaa ainakin sitä, että opiskelijat ovat vastanneet kyselyyn tosissaan ja vahvistaa siten käsitystä tutkimuksen tulosten luotettavuudesta.” Sama vaikutelma tuli monessa muussakin kohdassa.

5.6 Jatkotutkimusteemat

Tutkimuksen kuluessa tuli esiin joitakin mielenkiintoisia potentiaalisia tutkimuskohteita, jotka jäivät tässä tutkimuksessa selvittämättä. Todellisuudessa kysely oli nyt jo aika pitkä eli jotain nyt tutkimuksessa kysyttyä olisi täytynyt jättää pois, jos uusia kysymyksiä olisi lisätty. Huomiot ja pohdinnat joka tapauksessa jatkotutkimusten tekijöille tiedoksi.

Taustatietoihin olisi kannattanut kysyä sukupuoli, koska aikaisempien tutkimusten mukaan yksinäisyyden kokemuksessa on suuri ero tyttöjen ja poikien välillä. Toisaalta tähän tutkimukseen valikoituneet alat olivat voimakkaasti poikavaltaisia. Taustatietoihin mielenkiintoinen lisätieto olisi ollut myös opintoala. Kiinnittyminen kouluuyhteisöön ja omaan ryhmään on aikaisemmissa tutkimuksissa todettu merkittäväksi tekijäksi nuorten hyvinvoinnissa. Hyvinvointia koskien yksinäisyys teeman sisällä olisi voinut kysyä myös läheisten ystävien määrää täydentävänä kysymyksenä. Kolmas hyvinvointiin liittyvä potentiaalisesti mielenkiintoinen tema olisi ollut opiskelijoiden kokema turvallisuus, tärkeimpänä mittarina koulukiusaaminen.

Etäopetuksen onnistumisessa opiskelijoiden tietotekninen osaaminen ja asennoituminen tietotekniikkaan ovat aikaisempien tutkimusten mukaan merkittävä selittävä tekijä. Tätä teemaa olisi mahdollisesti kannattanut tutkia tässäkin tutkimuksessa ja tämä on syytä huomioida etäopetusta koskettavissa jatkotutkimuksissa.

Opiskelijoiden tutkimuksen teko hetkellä saama tuki opintojen etenemiseen tai jaksamiseen jäi tutkimatta. Tässä tutkittiin vain heidän tuen tarvettaan kyselyhetkellä.

Ammatillisen koulutuksen etäopetuksen jälkeisessä ajassa on syytä huomioida tämän tutkimuksen tärkeimmät tulokset opiskelijoiden hyvinvointiin, avun tarpeeseen sekä avun pyytämisen vaikeuteen liittyen. Olojen toivottavasti normalisoituessa opiskelijoiden tuen tarve ei vähene, vaan pysynee suurena vielä pitkään. Olisi syytä tutkimuksilla seurata miten hyvin opiskelijoiden avun tarve tulee katettua sekä jaksamiseen että opiskeluihin liittyen. Tämän tutkimuksen tekijänä ja ammatillisena opettajana minun on helppo yhtyä Karvin asiantuntijoiden lausumaan (Goman ym. 2021, 4):

Ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan opiskelijoiden tilanteen kartoittamista ja seurantaa. Lisäksi tarvitaan tehostettua ohjausta ja poikkeus-tilan aikana puutteelliseksi jääneen ammatillisen osaamisen täydentämistä.

Lähteet

- Allardt, Erik. 1976. *Hyvinvoinnin ulottuvuuksia*. Porvoo: Werner Söderström osakeyhtiö.
- Allardt, Erik. 1993. "Having, loving, being: an alternative to the Swedish model of welfare research." Teoksessa: *The Quality of Life*, toimittajat Martha Nussbaum ja Amartya Sen. Oxford: Clarendon Press.
- AMKE. 2020a. "AMKE:n selvitys: Ammatillinen koulutus ei hyydy poikkeusoloissa" Julkaistu 23.4.2020 <https://www.amke.fi/ajankohtaista/uutiset/uutinen/amken-selvitys-ammattillinen-koulutus-ei-hyydy-poikkeusoloissa.html>
- AMKE. 2020b. "Ammattiopinnot sujuivat koronakeväänä, jälkihoidossa tuen tarve kasvaa" Julkaistu 4.6.2020. <https://www.amke.fi/ajankohtaista/uutiset/uutinen/ammattiopinnot-sujuivat-koronakevaana-jalkihoidossa-tuen-tarve-kasvaa.html>
- AMKE. 2020c. "Syksyn ammattiopinnot alkaneet hyvin, henkilöstön jaksaminen huolestuttaa" Julkaistu 6.10.2020 <https://www.amke.fi/ajankohtaista/uutiset/uutinen/syksyn-ammattiopinnot-alkaneet-hyvin-henkiloston-jaksaminen-huolestuttaa.html>
- Andersson, Li. 2020. "Opetusministerin kirje opetusalan ammattilaisille: Armollisuutta ja huolenpitoa." Opetus- ja kulttuuriministeriö. Julkaistu 1.4.2020. Luettu 7.2.2021. https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/armollisuutta-ja-huolenpitoa
- Daniel, Sir John. 2020. "Education and the COVID-19 pandemic" *Prospects* (2020) 49:91–96
- Eriksson, Päivi ja Katri Koistinen. 2014. *Monenlainen tapaustutkimus*. Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä 11/2014. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

- Frisk, Tarja, Risto Hietala ja Johanna Kiesi. 2018. *Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1287/2013 toimeenpanon arviointi ammatillisessa koulutuksessa*. Karvi. Julkaisut 5:2018. https://karvi.fi/app/uploads/2018/03/KARVI_0518.pdf
- Goman, Jani, Mira Huusko, Kati Isoaho, Anu Lehikko, Jari Metsämuuronen, Niina Rumpu, Hannele Seppälä, Salla Venäläinen ja Carola Åkerlund. 2021. *Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen eri koulutusasteilla. Osa III: Kansallisen arvioinnin yhteenveto ja suositukset*. Karvi. Julkaisut 8:2021 https://karvi.fi/app/uploads/2021/04/KARVI_0821.pdf
- Gradia. 2019a. "GRADIA JKL TYÖ- JA LOMA-AJAT LUKUVUONNA 2019-2020" Julkaistu 12.2.2019 <https://www.gradia.fi/sites/default/files/media/files/Gradia%20Jyv%C3%A4skyl%C3%A4n%20ty%C3%B6-%20ja%20loma-ajat%202019%20-%202020.pdf>
- Gradia. 2019b. "Gradia-kuva" <https://www.gradia.fi/sites/default/files/media/files/Gradia-kuva%202019.pdf>
- Gradia. 2019c. "Tilinpäätös ja toimintakertomus 2019" <https://www.gradia.fi/gradia/jyv%C3%A4skyl%C3%A4n-koulutuskuntayhtym%C3%A4-gradia/tilinpaatokset-ja-talousarviot>
- Gradia. 2020a. "Gradia keskeyttää lähiopetuksen" Julkaistu 15.3.2020 <https://www.gradia.fi/gradia-keskeyttaa-lahiopetuksen>
- Gradia. 2020b. "Etäopetus jatkuu Gradiassa toukokuun loppuun " Julkaistu 24.4.2020 <https://www.gradia.fi/etaopetus-jatkuu-gradia-ssa-toukokuun-loppuun>
- Gradia. 2020c. "Gradiassa palataan syyslukukauden alussa osittaiseen lähiopiskeluun" Julkaistu 25.6.2020 <https://www.gradia.fi/gradia-ssa-palataan-syyslukukauden-alussa-osittaiseen-lahiopiskeluun>
- Gradia. 2020d. "Gradiassa palataan ensi viikolla kouluun porrastetusti" Julkaistu 6.8.2020 <https://www.gradia.fi/gradia-ssa-palataan-ensi-viikolla-kouluun-porrastetusti>

- Gradia. 2020e. "Gradiassa opiskellaan ja työskennellään loppuvuosi osin etänä: opiskelijoiden hyvinvointiin etäopintojen aikana panostetaan" Julkaistu 18.9.2020
<https://www.gradia.fi/gradiassa-opiskellaan-ja-tyoskennellaan-loppuvuosi-osin-etana-opiskelijoiden-hyvinvointiin>
- Gradia. 2020f. "Gradiassa jatketaan hybridimallilla koko lukuvuosi Gradiassa jatketaan hybridimallilla koko lukuvuosi". Julkaistu 23.11.2020
<https://www.gradia.fi/gradiassa-jatketaan-hybridimallilla-koko-lukuvuosi>
- Gradia. 2020g. "Gradia siirtyy etäopetukseen Jyväskylässä 13.12. saakka" Julkaistu 27.11.2020
<https://www.gradia.fi/gradia-siirtyy-etaopetukseen-jyvaskylassa-1312-saakka>
- Gradia. 2020h. "Gradia jatkaa etäopetusta vuoden loppuun Jyväskylässä" Julkaistu 10.12.2020
<https://www.gradia.fi/gradia-jatkaa-etaopetusta-vuoden-loppuun-jyvaskylassa>
- Gradia. 2020i. "Gradia Jyväskylän ja Gradia Jämsän työ- ja loma-ajat" <https://www.gradia.fi/gradia-jyvaskylan-ja-gradia-jamsan-tyo-ja-loma-ajat>
- Gradia. 2021a. "Gradia jatkaa etäopetusta Jyväskylässä helmikuun loppuun" Julkaistu 5.1.2021
<https://www.gradia.fi/gradia-jatkaa-etaopetusta-jyvaskylassa-helmikuun-loppuun>
- Gradia. 2021b. "Gradia lisää rajoitetusti lähiopetusta Jyväskylässä" Julkaistu 11.2.2021
<https://www.gradia.fi/gradia-lisaa-rajoitetusti-lahiovetusta-jyvaskylassa>
- Gradia. 2021c. "Gradiassa siirytään etäopetukseen 8.3." Julkaistu 26.2.2021
<https://www.gradia.fi/gradiassa-siirrytaan-etaopetukseen-83>
- Gradia. 2021d. " Gradia pääsääntöisessä etäopetuksessa 8. – 28.3." Julkaistu 5.3.2021
<https://www.gradia.fi/gradia-paasaantoisessa-etaopetuksessa-8-283>
- Gradia. 2021e. " Gradiassa jatketaan pääsääntöistä etäopetusta 11.4. saakka" Julkaistu 25.3.2021
<https://www.gradia.fi/gradiassa-jatketaan-paasaantoista-etaopetusta-114-saakka>

- Gradia. 2021f. " Gradia lisää lähiopetusta 12.4. alkaen" Julkaistu 7.4.2021
<https://www.gradia.fi/gradia-lisaa-lahiovetusta-124-alkaen-0>
- Gradia 2021g. " Gradian oppilaitoksissa palataan lähiopetukseen 26.4.2021" Julkaistu 20.4.2021
<https://www.gradia.fi/gradian-oppilaitoksissa-palataan-lahiovetukseen-2642021>
- Gradia 2021h. "Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia"
<https://www.gradia.fi/gradia/jyvaskylan-koulutuskuntayhtyma-gradia>
- Hakulinen, Tuovi, Marke Hietanen-Peltola, Arja Hastrup, Sarianna Vaara, Johanna Jahnukainen ja Päivi Varonen. 2020. ""Pahin syksy ikinä" - Lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut koronasyksynä 2020." Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). *Työpaperi* 37/2020. Helsinki 2020. ISBN 978-952-343- 579-7 (verkkojulkaisu) <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-579-7>
- Halme, Nina, Lilli Hedman, Riikka Ikonen ja Rika Rajala. 2018. "Lasten ja nuorten hyvinvointi 2017 Kouluterveyskyselyn tuloksia." Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). *Työpaperi* 15/2018. Helsinki 2018. ISBN 978-952-343-115-7 (verkkojulkaisu) <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-115-7>
- Harinen, Päivi, ja Juha Halme. 2012. "Hyvä, paha koulu: kouluhyvinvointia hakemassa." [Helsinki]: Suomen Unicef : Nuorisotutkimusverkosto : Nuorisotutkimusseura, 2012. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/hyva_paha_koulu.pdf
- Heikkilä, Tarja. 2014. *Tilastollinen tutkimus*. 9. painos. Oppikirjan sähkökirjalaitos. Helsinki: Edita.
- Helsingin Sanomat. 2021. " Amk-opiskelijoiden jaksaminen ja mielen-terveys on heikentynyt pandemian aikana, selviää kyselystä: "Niitä, joilla menee tosi huonosti, on liikaa"". Julkaistu 6.5.2021. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000007962583.html>
- Hirsjärvi, Sirkka, Pirkko Remes ja Paula Sajavaara. 2010. *Tutki ja kirjoita*. 15.-16. painos. Hämeenlinna: Tammi.

- Hodges, Charles, Stephanie Moore, Barbara Lockee, Torrey Trust, ja Aaron Bond. 2020. "The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning". *Educause Review*. Julkaistu 27.3.2020. <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>
- Jyväskylän kaupunki. 2020a. "Jyväskylä on koronan kiihtymisvaiheessa – katso uusimmat rajoitukset" Julkaistu 27.11.2020 https://www.jyvaskyla.fi/uutinen/2020-11-27_jyvaskyla-koronan-kiihtymisvaiheessa-katso-uusimmat-rajoitukset
- Jyväskylän kaupunki. 2020b. "Jyväskylän koronatartunnat kääntyneet jälleen kasvuun – uimahallit suljetaan ja voimassa olevia suosituksia jatketaan 6.1. saakka" Julkaistu 11.12.2020 https://www.jyvaskyla.fi/uutinen/2020-12-11_jyvaskylan-koronatartunnat-kaantyneet-jalleen-kasvuun-uimahallit-suljetaan-ja
- Jyväskylän kaupunki. 2020c. " Jyväskylän kaupunki jatkaa koronasuosituksensa voimassaoloa 17.1.2021 asti - Etäopetuksen jatkoa toisella asteella ja korkeakouluissa arvioidaan 4.1. poikkeusolojen johtoryhmässä" Julkaistu 18.12.2020 https://www.jyvaskyla.fi/uutinen/2020-12-18_jyvaskylan-kaupunki-jatkaa-koronasuosituksensa-voimassaoloa-1712021-asti
- Kestilä, Laura ja Sakari Karvonen, toim. 2019. *Suomalaisten hyvinvointi 2018*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-256-7>
- Laki ammatillisesta koulutuksesta. 2017/531. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170531>
- Lehtinen, Erno ja Minna Nummenmaa. 2012. "Etäopetuksen lumo: kansainvälinen kirjallisuuskatsaus." Turun yliopisto. Oppimistutkimuksen keskus. https://etaopetus.files.wordpress.com/2012/03/etaopetuksen_lumo.pdf
- Lempinen, Lotta, Niina Junttila ja Andre Sourander. 2018. "Loneliness and friendships among eight-year-old children: time-trends over a 24-year period" *Journal of Child Psychology and Psychiatry* February 2018, Vol.59(2), 171-179.
- Lonka, Kirsti. 2014. *Oivaltava oppiminen*. Keuruu: Otava.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. "Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi" 2020. Julkaistu 16.3.2020 <https://minedu.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2021. "Koronavirusepidemian vaikutukset toisen asteen koulutukseen" 16.3.2021 https://owalgroup.com/wp-content/uploads/2021/03/Koronan-vaikutukset-toisen-asteen-koulutukseen_1603.pdf
- Patall, Erika A., Sophia Hooper, Ariana C. Vasquez, Keenan A. Pituch, ja Rebecca R. Steingut. 2018. "Science Class Is Too Hard: Perceived Difficulty, Disengagement, and the Role of Teacher Autonomy Support from a Daily Diary Perspective." *Learning and Instruction* 58 (2018): 220-231. <https://dx.doi.org/10.1016/j.learninstruc.2018.07.004>.
- Roblyer, Margaret, Jon Marshall. 2003. "Predicting success of virtual high school students: Preliminary result from an educational success prediction instrument." *Journal of Research on Technology in Education*, 35(2), 241-255.
- Ryan, Richard ja Edward Deci. 2017. *Self-determination theory: basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York: Guilford Press.
- Sainio, Miia, Tiia Nurminen, Pilvi Hämeenaho, Minna Torppa, Anna-Maija Poikkeus ja Tuija Aro. 2020. "Koulujen henkilökunnan kokemukset oppilaiden hyvinvoinnista COVID-19-etäkouluaikana : "Osa puhkesi kukkaan. Muutamat pitivät rimaa alhaalla."". *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti : NMI-bulletin*, 30 (3), 12-32. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202101201164>
- Salmela-aro, Katariina, Katja Upadyaya ja Lauri Hietajärvi. 2020. "Koronakevään opiskelu- ja työhyvinvointi Suomessa." Helsingin Yliopisto. <https://invest.utu.fi/wp-content/uploads/2020/11/Koronakev%C3%A4%C3%A4n-opiskelu-ja-ty%C3%B6hyvinvointi-Suomessa.pdf>

- Šakan, Dušana, Dragan Žuljević, ja Nikola Rokvić. 2020. "The Role of Basic Psychological Needs in Well-Being During the COVID-19 Outbreak: A Self-Determination Theory Perspective." *Frontiers in Public Health* 8 (2020): 583181. <https://dx.doi.org/10.3389/fpubh.2020.583181>.
- Sakki. 2020. " Poikkeustilajärjestelyille opiskelijoilta kohtuullinen arvosana, epätietoisuus edelleen suhteellisen laajaa" Julkaistu 21.4.2020 <https://sakkiry.fi/poikkeustilankysely/>
- Schlesselman, Lauren S. 2020. "Perspective from a Teaching and Learning Center During Emergency Remote Teaching.(COMMENTARY)." *American Journal of Pharmaceutical Education* 84, no. 8 (2020): 1042. <https://dx.doi.org/10.5688/ajpe8142>.
- Suomen opiskelijakuntien liitto. 2021. "AMK-opiskelijoiden etäopiskelukyselyn tulokset. Pandemia-aika on heikentänyt monen opiskelijan jaksamiseta ja pitkittynyt poikkeusaika on ollut monelle aivan liikaa". Julkaistu 6.5.2021. <https://samok.fi/wp-content/uploads/2021/05/amk-opiskelijoiden-etaopiskelukyselyn-tulokset-2021.pdf>
- Tunison, Scott ja Brian Noonan. 2001. "On-line learning: Secondary students' first experience." *Canadian Journal of Education*, 26 (4), 495-514.
- Teräs, Hanna ja Marko Teräs, toim. 2020. *COVID-19 ja ammattikorkeakoulu: etäopetuksen hyppääminen ja sen vaikutuksia opetukseen ja oppimiseen nyt ja tulevaisuudessa*. Tampereen ammattikorkeakoulu. Haettu osoitteesta: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020120499490>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. "Lasten ja nuorten hyvinvointi - Kouluterveyskysely 2019." Tilastoraportti 33/2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019091528281>
- Valtioneuvosto. 2020a. " Valmiuslaissa säädettyjen toimivaltuuksien käytön ja valmiuslain mukaisten poikkeusolojen päättäminen VNK/2020/81" Julkaistu 15.6.2020 <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f806be0bf>

Valtioneuvosto. 2020b. "Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 85/2020 vp; EV 77/2020 vp)" Julkaistu 25.6.2020
<https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f806c31e6>

Vilka, Hanna. 2007. *Tutki ja mittaa Määrällisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: Tammi.

Yle. 2021. "Katkeruutta, uupumusta ja yksinäisyyttä – Ylen kysely paljastaa, miten kypsiä amislaiset ja lukiolaiset ovat etäopiskeluun: "2004 syntyneistä tulee väliinputoajia" Kotiin eristetty opiskelijanuori uupuu ja pahimmillaan lopettaa koulun. Pieni vähemmistö nauttii vapaudestaan ja kukoistaa." Julkaistu 8.2.2021
<https://yle.fi/uutiset/3-11775682>

Liitteet

A Kyselylomake

1. Miten kauan olet opiskellut Gradia Jyväskylässä? *
 - Aloitin keväällä 2021
 - Aloitin vuonna 2020
 - Aloitin vuonna 2019
 - Aloitin vuonna 2018
 - Aloitin ennen vuotta 2018
2. Etäopetuksen alkamisesta on nyt kulunut noin vuosi. Miten paljon olet ollut lähiopetuksessa kuluneen vuoden aikana (3/2020-3/2021) *
 - Korkeintaan 5 lähiopetuspäivää vuoden aikana.
 - Alle 20 lähiopetuspäivää (noin kalenterikuukausi tai yksi osajakso) vuoden aikana.
 - Alle 40 lähiopetuspäivää (noin kaksi kalenterikuukautta tai kaksi osajaksoa) vuoden aikana.
 - Lähiopetusta on ollut noin puolet opetuspäivistä vuoden aikana.
 - Lähiopetusta on ollut noin 3/4 opetuspäivistä vuoden aikana.
 - Olen ollut lähiopetuksessa koko ajan tai lähes koko ajan.
3. Miten voit? *
 - Hienosti.
 - Olosuhteisiin nähden hyvin.
 - Kohtalaisesti.
 - Olen aika väsynyt, mutta selviän.
 - Olen jo jonkin aikaa ollut ihan uupunut.
4. Miten koronatilanne vaikuttaa hyvinvointiisi? *
 - Ei juuri mitenkään, voin hyvin.
 - Voin ihan hyvin, mutta ajoittain olen huolissani koronatilanteesta.
 - En voi kovin hyvin, minua ahdistaa ajoittain aika paljon.
 - Olen ahdistunut ja/tai peloissani.
 - En pärjää enää yksin ahdistukseni tai pelkoni kanssa.
5. Oletko yksinäinen? *
 - En ole yksinäinen, tapaan riittävästi ystäviäni kasvotusten tai virtuaalisesti.
 - Olen yksinäisempi kuin ennen koronaa, mutta se ei haittaa minua.
 - Olen yksinäisempi kuin ennen koronaa, ja se on minulle ongelma.
6. Miten usein koet itsesi yksinäiseksi? *
 - Ei koskaan.
 - Muutaman kerran vuodessa.

- Muutaman kerran kuukaudes-
sa.
 - Noin kerran viikossa.
 - Päivittäin.
7. Miksi olet yksinäinen? (Valitse kaikki ne väittämät, jotka ovat mielestäsi totta)
- En tapaa koulukavereitani kasvotusten.
 - En tapaa muita kuin kouluka-
vereitani kasvotusten.
 - En tapaa ketään kavereitani
perhesyistä.
 - Tapaan kavereitani vain vir-
tuaalisesti.
 - Minulla ei muutenkaan juuri
ole kavereita.
8. Miten helppo sinun on pyytää
koululta apua? (5 portainen Li-
kert-asteikko: Erittäin vaikeaa,
Vaikeaa, Ei vaikeaa eikä helppoa,
Helppoa, Erittäin helppoa)
- Omat huolet
 - Opiskeluun liittyvä huoli
 - Huoli opiskelukaverin pahasta
olosta
 - Huoli kotona olevista ongel-
mista
9. Tarvitsetko apua jaksamiseesi? *
- Kyllä, tarvitsen apua jaksami-
seeni.
 - En tarvitse apua.
10. Miten koulu voisi paremmin tukea si-
nua jaksamisessa? (avoin kysymys)
11. Tarvitsetko apua koulutehtävien teke-
miseen? *
- Kyllä, tarvitsen apua tehtävien te-
kemiseen.
 - En tarvitse apua.
12. Miten koulu voisi paremmin tukea si-
nua koulutehtävien tekemisessä? (avoin
kysymys)
13. Oletko ollut itse yhteydessä opettajiin,
ryhmänohjaajaan, opoon, erityisopetta-
jaan tai muuhun henkilökunnan jäse-
neen tarvittaessa? *
- Kyllä.
 - En ole ollut yhteydessä, vaikka oli-
sin tarvinnut apua.
 - En ole tarvinnut apua.
14. Etäopiskeluun käytetty aika - tekemistä
viikossa on *
- liian vähän
 - sopivasti
 - liikaa.
15. Mitkä ovat olleet suurimmat haasteet
etäopiskelussa? (Valitse kaikki ne väit-
tämät, jotka ovat mielestäsi totta.) *
- Tekniset ongelmat (laitteet,
nettiyhteys)
 - Oikean oppimisympäristön
löytäminen, missä kurssima-
teriaalit majailevat
 - Epäselvät tehtävänannot (oh-
jeet, aikataulut...)
 - Tilanne kotona, esim. rauha-
tonta
 - Sosiaalisuuden puute

- Työmäärän suuruus
 - Motivaation ylläpitäminen
 - Huoli tulevaisuudesta
 - Muu.
16. Oletko saanut palautettua kurssien tehtävät sovitussa aikataulussa tai viimeistään kurssin loppuun mennessä? *
- Kyllä.
 - Osassa kursseista, mutta en kaikissa.
 - En.
17. Mitkä ovat olleet syitä siihen, että et ole saanut palautettua tehtäviä aikataulussa? (Valitse kaikki ne väittämät, jotka ovat mielestäsi totta) *
- Aika ei riittänyt tehtävien tekemiseen.
 - Tehtävät olivat liian vaikeita.
 - En ymmärtänyt mitä pitää tehdä.
 - Olisin tarvinnut lisää ohjausta.
 - Olen ollut liian väsynyt tai ahdistunut tehdäkseeni tehtäviä.
 - Minulla ei ole ollut motivaatiota tehdä tehtäviä.
18. Ovatko opintosi edenneet suunnitellusti? *
- Kyllä.
 - Osittain, mutta ei kokonaan.
 - Ei.
19. Mihin kellonaikaan osallistuisit etäopetustunneille mieluiten? *
- 8-14
 - 10-16
 - 12-18
 - 14-20
20. Mitä ajattelet etäopiskelusta? (Valitse kaikki ne väittämät, jotka ovat mielestäsi totta) *
- Etäopiskelu viisi päivää viikossa sopii minulle hyvin.
 - Etäopiskelu olisi helpompaa, jos oltaisiin vaikka yksi päivä viikosta koulussa.
 - Etäopiskelu sopisi minulle paremmin, jos puolet ajasta oltaisiin koululla lähiopetuksessa (joka toinen viikko lähiopetusta ja joka toinen viikko etäopetusta).
 - Etäopiskelu ei sovi minulle yhtään. Haluaisin opiskella vain lähiopetuksessa.
 - Opin etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa.
 - En opi etäopiskelussa yhtä hyvin kuin lähiopiskelussa
 - Voisin ajatella opiskelevani jotain etäopetuksena korona-ajan jälkeenkin.
 - Haluaisin opiskella etäopiskeluna osan kursseista korona-ajan jälkeen.
21. Miten toivoisit etäopiskelua kehitettävän, että se toimisi sinun kohdallasi paremmin? (avoin kysymys)
22. Osallistuessani etäopetustunneille kuuntelen opettajaa: *
- Aina.

- Aina, mutta teen muuta samalla kä-silläni (piirtäminen, käsityöt, muis-tiinpanot kynällä tms.).
 - Aina, mutta teen muuta samalla tie-tokoneella tai puhelimella.
 - Osan ajasta, mutta teen muuta sa-maan aikaan.
 - Teen lähinnä ihan muuta, enkä juu-ri kuuntele opettajan puhetta.
 - Ei minulla ole edes äänet päällä.
23. Osallistun keskusteluun tai vastaan opettajan kysymyksiin (chat-viesteillä tai mikrofontia ja videokuvaa käyttäen)
*
- Aktiivisesti joka tunti
 - Aktiivisesti silloin tällöin
 - Satunnaisesti
 - Vain jos se tuntuu pakolliselta
 - En koskaan
24. Miksi et osallistu aktiivisemmin keskusteluun tai miksi et halua käyttää mikrofontia tai videokuvaa? (avoin kysymys)
25. Vapaa palaute (avoin kysymys)